

ที่ระลึกในการบูรณะกู่บรรจุอัฐิเจ้าผู้ครองนครลำพูน ชายา และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่

ณ สุสานหลวง ลำพูน วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

รวบรวมและเรียบเรียงโดย วรเทวี (ณ ลำพูน) ชลวณิช

ที่ระลึกในการบูรณะกู่บรรจุอัฐิเจ้าผู้ครองนครลำพูน
ชายา และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่
ณ สุสานหลวง ลำพูน
วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549
รวบรวมและเรียบเรียงโดย วรเทวี (ณ ลำพูน) ชลวณิช

ISBN : 978-974-9898-25-3
พิมพ์ครั้งที่ 1 : กรกฎาคม 2550
จัดพิมพ์โดย : วรเทวี (ณ ลำพูน) ชลวณิช

พิมพ์ที่
บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
65/16 ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทร. 0 2882-1010, 0 2422-9000 โทรสาร 0 2433-2742, 0 2434-1385
E-Mail : info@amarin.co.th Homepage : http://www.amarin.co.th

ที่ระลึกในการบูรณะกู่บรรจุอัฐิเจ้าผู้ครองนครลำพูน

ชายา และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่

ณ สุสานหลวง ลำพูน

วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะมอบให้แก่ ญาติพี่น้องที่มาร่วมงานทำบุญในงานบูรณะ "กู่บรรจุอัฐิ เจ้าผู้ครองนครลำพูน ชายา และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่" ในวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549 และผู้ที่สนใจในชีวประวัติของเจ้าผู้ครองนครลำพูน และเจ้านายฝ่ายเหนือ ในสายสกุล ณ ลำพูน ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว

ชีวประวัติของบรรพบุรุษในเล่มนี้ จัดพิมพ์เรียงลำดับตามหมายเลขของกู่ที่อยู่ในแผนผังฯ ซึ่งจะทำให้ง่ายและสะดวกสำหรับผู้ที่อ่านทุกท่าน นอกจากนี้ดิฉันได้เขียนแผนผังแสดงถึงสายสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายฝ่ายเหนือ สกุล ณ ลำพูน สกุล ณ เชียงใหม่ และสกุล ณ ลำปาง ฯลฯ ในสมัยต้นราชวงศ์ จนถึงสมัยสิ้นสุดการปกครองแบบที่มีเจ้าผู้ครองนคร เพื่อให้ลูกหลานผู้สืบสกุลต่อมาจนถึงปัจจุบัน ได้เข้าใจและรู้ถึงต้นตอของบรรพบุรุษของตนเอง

ขอมอบหนังสือเล่มนี้ให้แก่ห้องสมุดของ

โรงเรียน หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่

วรเทวี (ณ ลำพูน) ชลวณิช

12 / กย. / 50

ชีวประวัติของบรรพบุรุษที่อยู่ในเล่มนี้ รวบรวมและเรียบเรียงจากเอกสารเก่าที่มีอยู่ ได้แก่ หนังสือที่แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เอกสารข้อเขียนของทายาท และเอกสารบันทึกคำบอกเล่าของญาติผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ สายสกุล ณ ลำพูน ทั้งที่ล่วงลับไปแล้วและที่ยังมีชีวิตอยู่ รูปภาพในหนังสือเล่มนี้ก็ได้รับความกรุณาและได้รับความอนุเคราะห์จากทายาทให้นำมาลงในเรื่องได้ หนังสือเล่มนี้จึงจัดทำสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของทายาทสกุล ณ ลำพูน รุ่นปัจจุบัน

ดิฉันหวังว่าหนังสือเล่มนี้ มีส่วนที่จะสร้างความเข้าใจ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้ที่สนใจในประวัติศาสตร์ล้านนา และชีวประวัติของเจ้านายฝ่ายเหนือ

ความดีทั้งหมดจากการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ขออุทิศให้แก่บรรพบุรุษสกุล ณ ลำพูน ที่ล่วงลับไปแล้วทุกท่าน หากหนังสือเล่มนี้ยังไม่สมบูรณ์หรือบกพร่องในข้อมูลอยู่บ้าง ดิฉันยินดีรับคำแนะนำ และรับข้อมูลที่ถูกต้องจากทุกท่าน

วรเทวี (ณ ลำพูน) ชลวณิช

สารบัญ

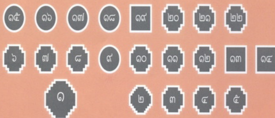
ภาพ : กู่บรรจุอัฐิเจ้าผู้ครองนครลำพูน ชายา และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่ ที่สุสานหลวงลำพูน ก่อนการบูรณะ

แผนผังกู่บรรจุอัฐิเจ้าผู้ครองนครลำพูน
ชายา และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่

แผนผังกู่บรรจุอัฐิเจ้าผู้ครองนครลำพูน
ชายา และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่

๑ ◆ พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ ๑๐

๒ ◆ เจ้าคำป้อ ณ ลำพูน
◆ เจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ นครเชียงใหม่ (เจ้าธรรมลังกา ณ เชียงใหม่)
◆ เจ้าคำย่น ณ เชียงใหม่
◆ เจ้าส่วนบุญ ณ ลำพูน

๓ ◆ เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน
◆ คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน

๔ ◆ เจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน

๕ ◆ เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน
◆ ท่านหญิงจิตต์จง ณ ลำพูน (หม่อมเจ้าหญิงจิตต์จง จักรพันธุ์)

๖ ◆ เจ้าหลวงไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ ๖

๗ ◆ เจ้าหลวงดาราดิเรกรัตนไพโรจน์
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ ๗
◆ เจ้าหลวงเหมพินทุไพจิตร
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ ๘

๘ ◆ เจ้าหลวงอินทยงยศโชติ
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ ๙

๙ ◆ แม่เจ้ารถแก้ว ณ ลำพูน

๑๐ ◆ เจ้าภัทรา ณ เชียงใหม่

๑๑ ◆ เจ้ารัฐธาทร ณ ลำพูน

๑๒ ◆ เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน

๑๓ ◆ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

๑๔ ◆ เจ้าสุริยา ณ ลำพูน

๑๕ ◆ เจ้าริสดา ณ เชียงใหม่

๑๖ ◆ เจ้าหญิงหล้า ณ เชียงใหม่
◆ เจ้ารวงคำ ณ เชียงใหม่
◆ เจ้าพงษ์สวัสดิ์ ณ เชียงใหม่

๑๗ ◆ เจ้ามหาวงศ์ ณ เชียงใหม่
◆ เจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ นครลำพูน
(เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่)

๑๘ ◆ เจ้าหญิงมุกดา ณ ลำพูน

๑๙ ◆ เจ้าตุ้ย ธนัญชยานนท์

๒๐ ◆ เจ้าดรุณดารา ณ ลำพูน

๒๑ ◆ เจ้ากาบแก้ว สุตันตรานนท์

๒๒ ◆ เจ้ากุศลวงศ์ ณ ลำพูน
◆ เจ้าคิงคำ ณ ลำพูน
◆ เจ้าศรีแก้ว ณ ลำพูน

ประวัติการสร้างและการบูรณะกู่ ที่สุสานหลวงลำพูน
ตำบลบ้านหลวย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประวัติการสร้างและการบูรณะกู่ ที่สุสานหลวงลำพูน

เจ้าหลวงจักรคำฯ ได้สร้างกู่บรรจุอัฐิของเจ้าพ่อ เจ้าปู่ และเจ้าทวดของท่าน รวม 3 กู่ด้วยกัน ในครั้งแรกบนที่ดินที่อยู่ระหว่างแม่น้ำกวงกับถนนไปป่าเห้ว ที่ตำบลบ้านหลวย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ดินบริเวณนั้นเป็นที่ราบต่ำติดกับแม่น้ำกวง ในฤดูน้ำหลาก น้ำจากแม่น้ำกวงก็จะเอ่อล้นตลิ่งท่วมบริเวณที่สร้างกู่ ทำให้ท่านไม่สามารถเข้าไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษในบริเวณกู่ได้ ท่านจึงได้ย้ายกู่บรรจุอัฐิทั้งหมดมาสร้างใหม่ บนที่ดินฝั่งตรงข้ามของถนน ซึ่งเป็นที่สูง น้ำท่วมไม่ถึง ซึ่งก็คือที่ดินแปลงปัจจุบันนี้ มีเนื้อที่ 1 งาน 33 6/10 ตารางวา หลังจากนั้นท่านได้อนุญาตให้สร้างกู่บรรจุอัฐิเพิ่มอีกหลายกู่ เมื่อท่านถึงแก่พิราลัยแล้ว เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน ในฐานะราชบุตรองค์โต ก็เข้ามาดูแลบำรุงรักษาสถานที่แห่งนี้ตลอดมาจนถึงแก่อนิจกรรม ในช่วงที่เจ้าพงศ์ธาดาดูแลบำรุงรักษานั้น ก็ได้มีการสร้างกู่เพิ่มเติมสำหรับเจ้าพี่ เจ้าน้อง ที่วายชนม์ไปแล้วอีกหลายกู่ ปัจจุบันนี้ **เจ้าสารินี กลิ่นนาค** ธิดาเจ้าพงศ์ธาดาฯ ทำหน้าที่ดูแล บำรุงรักษาสถานที่แห่งนี้

นับตั้งแต่การก่อสร้างกู่บนที่ดินผืนนี้มาจนถึงปี พ.ศ. 2548 ระยะเวลากว่า 70 ปี นอกจากการดูแลบำรุงรักษา และการซ่อมแซมตามปกติวิสัยในแต่ละปีแล้ว ก็ยังไม่เคยมีการซ่อมแซมครั้งใหญ่เลย สถานที่จึงทรุดโทรมลง กำแพงรั้วมีรอยร้าว ปูนหลุดกระเทาะไปหลายแห่ง สีที่ทาไว้บนกู่ก็ดี บนรั้วที่ล้อมรอบก็ดี ดูไม่สวยงาม มีรอยกระดำกระด่าง ประกอบกับกำแพงรั้วเดิมที่ล้อมรอบ สร้างไว้ไม่สูงนัก ทำให้มีคนบางคนแอบเข้าไปใช้ประโยชน์บนพื้นที่ เจ้ารัตนา ณ ลำพูน ธิดาของเจ้ารัฐธาทร จึงมีความคิดที่จะซ่อมแซมบูรณะสถานที่ครั้งใหญ่เพื่อให้สถานที่นี้มีความสง่างามเหมือนเดิม จึงได้นำความคิดนี้ไป

ปรึกษาหารือกับญาติพี่น้องหลายคนก็ได้รับการสนับสนุน หลายท่านขอมีส่วนร่วมในการซ่อมแซม บูรณะครั้งนี้ด้วย

เจ้ารัตนา จึงได้ตัดสินใจดำเนินการบูรณะกู่ทั้งหมดทันที และได้แบ่งการทำงานดังนี้

1. เจ้ารัตนา และเจ้าสารินี จะทำหน้าที่แจ้งบรรดาทายาท ลูกหลานของแต่ละกู่ โดยเจ้ารัตนาจะแจ้งผู้ที่อาศัยในกรุงเทพและจังหวัดอื่น ๆ ส่วนเจ้าสารินีจะแจ้งผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน และจังหวัดเชียงใหม่ ท่านใดจะสมทบเงินในการบูรณะครั้งนี้เป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ ท่านใดจะไม่สมทบเงินในการบูรณะครั้งนี้ก็ได้ แต่ขอให้ทายาททุกสายรับทราบด้วยว่าจะมีการบูรณะครั้งใหญ่

2. เจ้าสารินี ทำหน้าที่ควบคุม ดูแลการซ่อมแซมการบูรณะกู่ทั้งหมด ตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย โดยกำหนดว่าการบูรณะครั้งนี้ต้องให้เสร็จก่อนเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 และให้เจ้าสุภัทราช่วยเจ้าสารินีในการควบคุมดูแล ซ่อมแซม การบูรณะกู่ ตามวาระและโอกาสอีก 1 ท่าน

3. เจ้ารัตนา และเจ้าสารินี จะช่วยกันซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการก่อสร้างหลัก ๆ มาให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้าง

4. เจ้าสารินี ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรับเงินค่าบูรณะกู่ จากญาติพี่น้อง และจ่ายเงินให้ผู้รับเหมาก่อสร้าง และทำบัญชีรับ-จ่าย แจ้งให้แก่ผู้สมทบเงินบูรณะกู่ได้รับทราบ เมื่อเสร็จงานเรียบร้อย

5. ให้ทายาทเจ้าหลวงจักรคำฯ ทุกท่านช่วยกันทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ให้ญาติ พี่น้องสายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่ ลังกาพินธุ์ ธนัญชยานนท์ เจ้าเจ็ดตน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันให้มาร่วมงาน ในวันทำบุญบูรณะกู่

6. วันทำบุญกำหนดเป็นวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นวันทำบุญบังสกุล อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษเป็นประจำทุกปีอยู่แล้ว ให้เจ้าวันทนีย์ และเจ้ากีรณา ทำหน้าที่จัดเตรียมดอกไม้ ธูปเทียน และน้ำส้มป่อย เจ้าวรเทวีทำหน้าที่จัดเตรียมสถานที่

การบูรณะซ่อมแซมได้เริ่มเมื่อต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 โดยใช้ช่างในท้องถิ่น (จากแม่สาร บ้านตอง) และเสร็จเรียบร้อยในต้นเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 รวมระยะเวลา 3 เดือนเศษ ใช้เงินในการบูรณะซ่อมแซมทั้งสิ้น 373,410 บาท

ในวันทำบุญที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549 ได้นิมนต์พระสงฆ์จากวัดต่าง ๆ จำนวน 6 รูป มาทำพิธีสวดมนต์ รับสังฆทาน และบังสกุลอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์แล้ว เจ้านายฝ่ายเหนือที่มาร่วมงานทุกคนเดินเวียนซ้ายรอบกู่บรรจุอัฐิทั้งหมด 3 รอบ แล้วจึงสรงน้ำกู่ต่าง ๆ ตามอัธยาศัย เป็นเสร็จสิ้นงานทำบุญเนื่องในการบูรณะกู่ครั้งนี้ หลังจากนั้นก็ร่วมรับประทานอาหารเย็นด้วยกันที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง ที่ริมแม่น้ำแม่กวง จังหวัดลำพูน

ลำดับวงศ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน เชียงใหม่ และลำปาง

ลำดับวงศ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน

เจ้าพญาสุละวะฦาไชย (ทิพจักร)

เจ้าฟ้าชายแก้ว

เจ้าเศรษฐีคำฟั่น
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 1 พ.ศ. 2357 - พ.ศ. 2358 (1 ปี)

พระเจ้าบุญมาเมือง
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 2 พ.ศ. 2358 - พ.ศ. 2370 (12 ปี)

เจ้าหลวงน้อยอินทร์
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 3 พ.ศ. 2370 - พ.ศ. 2381 (11 ปี)

เจ้าหลวงคำตัน
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 4 พ.ศ. 2381 - พ.ศ. 2384 (3 ปี)

เจ้าหลวงธรรมลังกา (เจ้าน้อยลังกา)
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 5 พ.ศ. 2384 - พ.ศ. 2386 (2 ปี)

เจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ (เจ้าหนานไชยลังกา)
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 6 พ.ศ. 2386 - พ.ศ. 2414 (26 ปี)

เจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ (เจ้าดาวเรือง)
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 7 พ.ศ. 2414 - พ.ศ. 2435 (21 ปี)

เจ้าเหมพินทุไพจิตร (เจ้าคำหยาด)
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 8 พ.ศ. 2435 - พ.ศ. 2438 (3 ปี)

เจ้าอินทยงยศโชติ (เจ้าน้อยอินทยศ)
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 9 พ.ศ. 2438 - พ.ศ. 2454 (16 ปี)

พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ (เจ้าน้อยจักรคำ)
เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 พ.ศ. 2454 - พ.ศ. 2486 (32 ปี)
(องค์สุดท้าย)

หมายเหตุ: (พระนามในวงเล็บ) แสดง พระนามเดิม

ลำดับวงศ์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่

เจ้าพญาสุละวะฦาไชย (ทิพจักร)

เจ้าฟ้าชายแก้ว

พระเจ้าบรมราชาธิบดีศรีสุริยวงษ์ (เจ้ากาวิละ)
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 1 พ.ศ. 2329 - พ.ศ. 2358 (29 ปี)

เจ้าธรรมลังกา หรือ *เจ้าช้างเผือก*
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 2 พ.ศ. 2358 - พ.ศ. 2364 (6 ปี)

เจ้าเศรษฐีคำฟั่น
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 3 พ.ศ. 2366 - พ.ศ. 2368 (3 ปี)

เจ้าหลวงพุทธวงศ์ หรือ *เจ้าหลวงแผ่นดินเย็น*
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 4 พ.ศ. 2369 - พ.ศ. 2389 (20 ปี)

พระเจ้ามโหตรประเทศ (เจ้าหนานมหาวงษ์)
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 5 พ.ศ. 2390 - พ.ศ. 2397 (8 ปี)

พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ (เจ้าหนานสุริยวงษ์)
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 6 พ.ศ. 2399 - พ.ศ. 2413 (14 ปี)

พระเจ้าอินทวิไชยานนท์ (เจ้าอินทนนท์)
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 7 พ.ศ. 2413 - พ.ศ. 2440 (27 ปี)

เจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์ (เจ้าน้อยสุริยะ)
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 8 พ.ศ. 2440 - พ.ศ. 2453 (13 ปี)

พลตรี เจ้าแก้วนวรัฐ (เจ้าแก้ว)
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 9 พ.ศ. 2454 - พ.ศ. 2482 (28 ปี)
(องค์สุดท้าย)

หมายเหตุ: (พระนามในวงเล็บ) แสดง พระนามเดิม
พระนามตัวอักษรเอียง แสดง พระสมยานาม ที่ประชาชนถวายให้

ลำดับวงศ์ เจ้าผู้ครองนครลำปาง

เจ้าพญาสุลวะฦาไชย (ทิพจักร)
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 1 พ.ศ. 2275 - พ.ศ. 2302 (27 ปี)

เจ้าฟ้าชายแก้ว
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 2 พ.ศ. 2307 - พ.ศ. 2316 (9 ปี)

พระเจ้ากาวิละ
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 3 พ.ศ. 2317 - พ.ศ. 2325 (7 ปี)

พระเจ้าคำโสม
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 4 พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2337 (12 ปี)

พระเจ้าดวงทิพ
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 5 พ.ศ. 2337 - พ.ศ. 2368 (31 ปี)

เจ้าหนานไชยวงศ์
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 6 พ.ศ. 2368 - พ.ศ. 2380 (12 ปี)

เจ้าน้อยขัตติยะ
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 7 พ.ศ. 2381 - พ.ศ. 2381 (6 เดือน)

เจ้าหลวงน้อยอินทร์
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 8 พ.ศ. 2381 - พ.ศ. 2391 (10 ปี)

เจ้าวรญาณรังษี (เจ้าญาณรังษี)
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 9 พ.ศ. 2399 - พ.ศ. 2415 (16 ปี)

เจ้าพรหมาภิพงศ์ธาดา
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 10 พ.ศ. 2415 - พ.ศ. 2430 (15 ปี)

เจ้านรนันท์ไชยชวลิต (เจ้าน้อยธนัญไชย)
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 11 พ.ศ. 2430 - พ.ศ. 2440 (10 ปี)

พลโท เจ้าบุญวาทย์วงศ์มานิต (เจ้าบุญทวงศ์)
เจ้าผู้ครองนครลำปางองค์ที่ 12 พ.ศ. 2441 - พ.ศ. 2465 (24 ปี)
(องค์สุดท้าย)

หมายเหตุ: (พระนามในวงเล็บ) แสดง พระนามเดิม

บรรพบุรุษรุ่นที่ :

1

2

พระเจ้ากาวิละ
เจ้าผู้ครองนครลำปาง องค์ที่ 3
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 1

พระเจ้าคำโสม
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 4

เจ้าธรรมลังกา (เจ้าช้างเผือก)
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ 2

พระเจ้าดวงทิพ
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 5

เจ้าราชวงศ์ (เจ้าหมูล่า)
นครลำปาง

พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ 6

เจ้ามโหตรประเทศ
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ 5

พระเจ้าพรหมาภิพงศ์ธาดา
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 10

เจ้าหนานไชยวงศ์
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 6

เจ้าน้อยขัตติยะ
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 7

เจ้าน้อยอินทร์
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 3
เจ้าผู้ครองนครลำปาง องค์ที่ 8

เจ้าวรญาณรังษี
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 9

5

เจ้านรนันทไชยชวลิต
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 11

6

พลโทเจ้าบุญวาทย์วงศ์มานิต
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 12 (องค์สุดท้าย)

เจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ 8

7

นครลำพูน นครเชียงใหม่ และ นครลำปาง

เจ้าพญาสุละวะฤาไชย (ทิพจักร)
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 1

เจ้าฟ้าชายแก้ว
เจ้าผู้ครองนครลำปาง
องค์ที่ 2

เจ้าพ่อเรือน

เจ้าเศรษฐีคำฟั่น
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 1
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 3

พระเจ้าบุญมาเมือง
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 2

เจ้าหลวงพุทธวงศ์
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ 4

เจ้าราชวงศ์
มหาพรหมคำคง

เจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 6

เจ้าหลวงธรรมลังกา
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 5

เจ้าหญิงคำเที่ยง
สมรสกับ เจ้าน้อยธัตติยะ
เจ้าหลวงเมืองตาก

เจ้าหลวงคำตัน
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 4

เจ้าอินทวิไชย
เจ้าหลวงเมืองเชียงแสน
องค์ที่ 1

เจ้าหญิงรินคำ
สมรสกับ
เจ้าราชบุตร นครลำพูน

พระเจ้าอินทวิไชยานนท์
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ 7

เจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 7

เจ้าเหมพินธุไพจิตร
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 8

พลตรีเจ้าแก้วนวรัฐ
เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
องค์ที่ 9 (องค์สุดท้าย)

เจ้าอินทยงยศโชติ
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 9

พลตรีและมหาอำมาตย์โท
เจ้าจักรคำขจรศักดิ์
เจ้าผู้ครองนครลำพูน
องค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย)

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์

ชีวประวัติของเจ้าผู้ครองนครลำพูน ชายา
และเจ้านายสกุล ณ ลำพูน ณ เชียงใหม่
ที่บรรจุอัฐิไว้ ณ สุสานหลวงลำพูน

๒๗

ภาพ: พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์

พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10
พ.ศ. 2454 ถึง พ.ศ. 2486

พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ราชองครักษ์พิเศษ นายทหารพิเศษประจำกองทัพบก พระนามเดิม เจ้าน้อยจักรคำ สมภพ ณ วันพุธ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ปีกุน สัปตสก ตรงกับวันที่ 19 พฤษภาคม พุทธศักราช 2418 จุลศักราช 1237 ที่คุ้มหลวงนครลำพูน เป็นโอรสองค์ที่ 3 ของเจ้าอินทยงยศโชติ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 9 กับแม่เจ้ารถแก้ว มีภาดาและภคินีร่วมเจ้าบิดาเจ้ามารดา ดังนี้

1. เจ้าหญิงมุกดา ณ ลำพูน
2. เจ้าชายตุ้ย ณ ลำพูน (ถึงแก่อนิจกรรมตั้งแต่ยังเยาว์)
3. เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ณ ลำพูน
4. เจ้าหญิงแก้วมาเมือง ณ ลำพูน
5. เจ้าหญิงหล้า ณ เชียงใหม่

มีภาดาและภคินีร่วมเจ้าบิดา 2 องค์ คือ

1. เจ้าชายสายเขียว ณ ลำพูน เกิดจากหม่อมบัวจีน
2. เจ้าหญิงทิพนวล ณ ลำพูน เกิดจากหม่อมคำเที่ยง

เมื่อเจริญวัยได้ศึกษาอักขระสมัยไทยเหนือในสำนักวัดพระธาตุหริภุญชัย (คณะหลวง) เมืองลำพูน และศึกษาหนังสือไทยในสำนักหลวงศรีทิพบาล ต่อมาพุทธศักราช 2429 ชนมายุได้ 11 ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณรในสำนักนั้นอยู่ 6 พรรษา ต่อมาเมื่อชนมายุได้ 21 ปี ได้ทำการสมรสกับเจ้าหญิงขานแก้ว ธิดาองค์โตของเจ้าบุรีรัตน์ แห่งนครลำพูน (เจ้าน้อยพรหมเทพ) กับเจ้าสุนา มีราชบุตร และธิดา ด้วยกัน 4 องค์ คือ

1. เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน
2. เจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน
3. เจ้าชายพงศ์ธาดา ณ ลำพูน
4. เจ้าชายรัฐธาทร ณ ลำพูน

หลังจากที่แม่เจ้าขานแก้ว ถึงแก่อนิจกรรมแล้ว เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ได้สมรสครั้งที่สองกับเจ้าหญิงแขกแก้ว ธิดาองค์เล็กของเจ้าบุรีรัตน์ แห่งนครลำพูน (เจ้าน้อยพรหมเทพ) กับเจ้าสุนา มีราชบุตรด้วยกัน 1 องค์ คือ

1. เจ้าชายวรทัศน์ ณ ลำพูน
   (อดีต ส.ส. จังหวัดลำพูน และอดีตรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงมหาดไทยในสมัย ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี)

เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ยังมีราชบุตรและธิดา เกิดจากชายา และหม่อมอื่น ๆ อีก 3 องค์ ดังนี้

1. ราชบุตรที่กำเนิด จากเจ้าส่วนบุญ คือ เจ้าชายพัฒนา ณ ลำพูน
2. ราชบุตรที่กำเนิด จากหม่อมแว่นแก้ว คือ เจ้าชายสุริยา ณ ลำพูน
3. ธิดาที่กำเนิดจากหม่อมคำแยง คือ เจ้าหญิงประกายคำ ทองใหญ่ ณ อยุธยา

ในระหว่างชนมายุได้ 26 ปี ได้ทรงไปศึกษาวิชาการปกครองที่โรงเรียนวังหลังในกรุงเทพฯ ศึกษาได้ 2 ปี จึงกลับขึ้นมารับราชการในสำนักของเจ้าอินทยงยศโชติ เจ้าบิดา

ภาพ: (นั่ง) พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์
ภาพ: (ยืนจากขวาไปซ้าย) เจ้าพงศ์ธาดา เจ้ารัฐธาทร เจ้าสุริยา เจ้าวรทัศน์ เจ้าพัฒนา

ประวัติการรับราชการ

เริ่มรับราชการครั้งแรกในสมัยเจ้าอินทยงยศโชติ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 9 ได้รับตำแหน่งประจำราชการตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ. 2436 เป็นเสมียนคลัง เมืองลำพูน
- พ.ศ. 2440 ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาวังขวา ทำหน้าที่เป็น เสนาคลังเมืองลำพูน
- พ.ศ. 2446 ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น เจ้าบุรีรัตน์ รับตำแหน่งเป็น ข้าหลวงผู้ช่วยราชการรั้งเจ้าผู้ครองนครลำพูน
- พ.ศ. 2454 ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 6

นอกจากตำแหน่งหน้าที่ราชการประจำแล้ว ยังได้ปฏิบัติราชการพิเศษฉลองพระเดชพระคุณ คือ

- พ.ศ. 2441 สร้างพลับพลาประทับแรมรับ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่แม่ทา อำเภอเมืองลำพูน ทำงาน 90 วัน
- พ.ศ. 2445 คราวเงี้ยวก่อการจลาจลที่เมืองแพร่ ได้เป็นแม่ทัพคุมคนไปช่วยป้องกันเมืองลำปาง
- พ.ศ. 2448 เป็นพนักงานจัดคนทำถนน และสถานบ้านเมือง ในท้องที่อำเภอปากบ่อง ตั้งแต่ปากสบทาถึงบ้านมะกอก 1 สาย ทำงาน 40 วัน

- พ.ศ. 2448 เป็นพนักงานจัดคนทำถนน และสะพานข้ามเหมืองในท้องถิ่นอำเภอเมืองลำพูน ตั้งแต่บ้านหนองเต่าถึงบ้านทาขุมเงิน 1 สาย ทำงาน 40 วัน
- พ.ศ. 2449 เป็นพนักงานจัดคนทำถนน และสะพานข้ามเหมืองตั้งแต่ประตูมหาวัน ถึงท่าแสนยศ ท้องที่อำเภอเมืองลำพูน 1 สาย ทำงาน 60 วัน
- พ.ศ. 2450 เป็นพนักงานจัดการทำการซ่อมแซมถนน ทำสะพานข้ามเหมืองสายไปยังเชียงใหม่ ตั้งแต่ประตูช้างสีเมืองลำพูน ถึงต่อเขตป่ายางเมืองเชียงใหม่ 1 สาย ทำงาน 60 วัน
- พ.ศ. 2450 เป็นพนักงานจัดทำที่ว่าการอำเภอปากบ่องและเรือนพักนายอำเภอ รวม 2 หลัง ทำงาน 160 วัน
- พ.ศ. 2452 สร้างพลับพลาที่ประทับแรมที่ดอยน้อย 1 หลัง ที่บ้านวังพร้าว 1 หลัง รับพระราชชายา เจ้าดารารัศมี เสด็จมณฑลพายัพ ทำงาน 15 วัน
- พ.ศ. 2455 เป็นพนักงานจัดคนทำถนน และทำสะพานข้ามเหมืองและคลอง 1 สาย ตั้งแต่ปากสบทา ถึงบ้านเหล่าแมว ตำบลวังผาง ทำงาน 60 วัน

นอกจากที่กล่าวแล้ว เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ได้บำเพ็ญกรณียกิจ ออกทรัพย์ส่วนองค์ท่านช่วยเหลือราชการต่าง ๆ เท่าที่ปรากฏตามหลักฐานที่ค้นพบ คือ

1. พ.ศ. 2439 ออกเงินสร้างที่ทำการไปรษณีย์เมืองลำพูน 1 หลัง เป็นเงิน 200 บาท
2. พ.ศ. 2460 ออกเงินซ่อมศาลากลางจังหวัดลำพูน เป็นเงิน 6,000 บาท
3. พ.ศ. 2462 ออกเงินสมทบทุนในการปลูกสร้างโรงเรียนประจำจังหวัดซึ่งอยู่ที่บ้านสันดอนรอม ตำบลในเมือง เป็นเงิน 4,000 บาท

4. พ.ศ. 2462 ออกเงินสร้างสโมสรเสือป่า 1 หลัง เป็นเงิน 3,000 บาท

5. พ.ศ. 2462 ออกเงินสร้างที่ทำการไปรษณีย์ขึ้นใหม่อีก 1 หลัง เป็นเงิน 1,200 บาท

6. พ.ศ. 2463 ยกที่ดินคิดเป็นพื้นที่ 3 งาน 23 วา กับปลูกสร้างที่พัก 1 หลังในที่ดินแปลงนั้น ให้กระทรวงกลาโหม สำหรับใช้เป็นที่พักสัสดีจังหวัด รวมราคาที่ดินและค่าปลูกสร้าง เป็นเงิน 3,200 บาท

7. พ.ศ. 2464 ออกเงินสมทบทุนซื้อที่ดิน และปลูกสร้างที่ทำการโอสถสภา 1 หลัง เป็นเงิน 580 บาท

8. พ.ศ. 2465 ออกเงินซื้อที่ดินซึ่งเป็นนาแล้ว รวมเนื้อที่ 156 ไร่ เป็นเงิน 1,176 บาท ทำเป็นสนามบินซึ่งใช้ในราชการอยู่ ณ ปัจจุบันนี้

9. พ.ศ. 2472 ยกที่ดินเนื้อที่ 2 งาน 60 วา กับปลูกสร้างเรือนแถวขึ้น 1 หลัง ที่บ้านสันพระคง ตำบลในเมือง ยกให้เป็นสมบัติของกระทรวงกลาโหมสำหรับให้เสมียนพนักงานในแผนกสัสดีจังหวัดอยู่อาศัย คิดเป็นเงิน 500 บาท

10. พ.ศ. 2483 ยกที่ดินเนื้อที่ 9 ไร่ 2 งาน 28 ตารางวา ให้เป็นที่สร้างโรงเรียนประจำจังหวัดลำพูน "จักรคำคณาทร" คิดเป็นเงิน 2,000 บาท

11. ซื้อปืนกลหนัก 1 กระบอก ช่วยราชการทหาร ราคา 3,000 บาท

12. สมทบทุนซื้อเครื่องเอ็กซเรย์ ให้เป็นสมบัติของโรงพยาบาลเสริเริงฤทธิ์ 1,000 บาท

13. ช่วยเงินสมทบทุนสร้างตึกมหิดลโรงพยาบาลเสรีเริงฤทธิ์ 200 บาท

14. ให้ม้าใช้ในราชการทหาร ในการเรียกร้องดินแดนคืนแก่จังหวัดทหารบกเชียงใหม่ 2 ตัว คิดเป็นเงินราคา 540 บาท

ภาพ: พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์
วาดโดย เจ้าวัชรี ณ ลำพูน

15. บริจาคเงิน สำหรับป้องกันประเทศชาติ 200 บาท
16. ออกเงินสมทบทุนเรียกร้องดินแดนคืน 300 บาท
17. บริจาคเงินบำรุงราชการทหารในงานคล้องช้าง 500 บาท
18. ออกเงินเลี้ยงครอบครัวทหาร 100 บาท
19. สงเคราะห์ประชากรในยามสงคราม 50 บาท
20. ออกเงินเป็นค่าของรางวัลงานรัฐธรรมนูญ 2482 100 บาท
21. ซื้อนาฬิกาช่วยราชการทหารจังหวัด ทหารบกเชียงใหม่ 24 บาท

รวมเงินทั้งสิ้น 38,670 บาท

นอกจากนี้ที่ได้บริจาคช่วยราชการ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานยังมีอยู่มาก

ฐานันดรศักดิ์

เนื่องจากเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ รับราชการฉลองพระเดชพระคุณมีความดีความชอบเป็นพิเศษ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานยศบรรดาศักดิ์มาเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

- พ.ศ. 2440 เป็น พระยาวังซวา
- พ.ศ. 2446 เป็น เจ้าบุรีรัตน์
- พ.ศ. 2454 เป็น เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน และในครั้งนี้ได้รับยศ พลเรือน เป็นมหาอำมาตย์ตรี
- พ.ศ. 2455 ได้รับพระราชทานยศพิเศษ เป็นนายพันเอกประจำกองทัพบก
- พ.ศ. 2460 ได้รับตำแหน่งเป็นราชองครักษ์พิเศษ
- พ.ศ. 2463 ได้รับพระราชทานยศเป็นมหาอำมาตย์โท
- พ.ศ. 2468 ได้รับพระราชทานยศทหารเป็นพลตรีและนายกองโทแห่งเสือป่า ประจำกรมเมืองลำพูน

เมื่อคราวที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานฐานันดรศักดิ์ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน ได้มีพระบรมราชโองการสถาปนาประกาศตั้ง ดังนี้

"ให้เจ้าบุรีรัตน์ ผู้รั้งเจ้านครลำพูน เป็นเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ อัคสัตยาธิคุณ หริภุญชัยรัษฎาธิวาส ประชาราษฎร์บริบาล ธาตุเจติยาสถานบูชากร ลำพูนนครเชษฐกุลวงศ์ จำนงภักดีนราธิปก เอกะโยนกชนาธิบดี เจ้านครลำพูน ได้บังคับบัญชาท้าวเพี้ยกรมการ และราษฎรบรรดาอยู่ในเขตแดนแขวงเมืองนครลำพูนทั้งสิ้น ตามที่เจ้าเมืองนครลำพูน แต่ก่อนได้บังคับบัญชามานั้น แต่ที่เป็นยุติธรรมและชอบด้วยราชการ จงเว้นการควรเว้น หมั่นประพฤติ การควรประพฤติ และรักษาความซื่อสัตย์สุจริตต่อกรุงเทพพระมหานคร ตามอย่างธรรมเนียมผู้ที่อยู่ในตำแหน่งเช่นนี้ จงเจริญสุขสวัสดิ์ทำราชการตามตำแหน่ง ตั้งแต่บัดนี้ไปเทอญ"

ตั้งแต่ ณ วันที่ 21 พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก 130 เป็นปีที่ 2 ของตราดวง ซึ่งประทับมานี้ประจำราชการแผ่นดินสยาม เป็นวันที่ 336 ในรัชการปัจจุบันนี้

(พระบรมนามาภิไธย)

สมเด็จพระปรเมนทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม

X 107

ภาพ: คุ้มหลวงลำพูน

เครื่องเกียรติยศของเจ้าประเทศราชที่ได้รับพระราชทาน มีดังนี้

1. มาลายอดและเกี้ยวทองคำ ขอบชลีบทอง
2. แสงดาบ ด้ามและฝักทองคำสลัก และมีกาบต้นด้าม ปลายด้ามทองคำ
3. เสื้อทรงประพาส บัวคอและบั้งทองคำ
4. พานหมากทองคำมีเครื่องพร้อม
5. กระโถนทองคำ
6. คนโทน้ำทองคำ
7. หีบบุหรี่ทองคำสลัก

เครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ

- พ.ศ. 2441 เหรียญประพาสยุโรป (เงิน)
- พ.ศ. 2447 เหรียญทวิธาภิเศก (ทอง)
- พ.ศ. 2451 เหรียญรัชมงคล (ทอง)
- พ.ศ. 2453 เหรียญรัชมังคลาภิเศก (ทอง) และมงกุฎไทย ชั้น 2
- พ.ศ. 2454 ทุติยจุลจอมเกล้า (ทอง) และเหรียญบรมราชาภิเศก (ทอง)
- พ.ศ. 2456 มหาสุราภรณ์มงกุฎไทย ชั้น 1
- พ.ศ. 2460 ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ทอง)
- พ.ศ. 2470 มหาวรภรณ์ช้างเผือก ชั้น1
- พ.ศ. 2481 รัตนาภรณ์ ชั้น 2

จริยาวัตร

โดยฐานะเป็นเจ้าผู้ครองนคร ดำรงองค์ไว้ในฐานะเป็นร่มศรีมหาโพธิ์ของชาวลำพูน มีหฤทัยเยือกเย็น เต็มไปด้วยพรหมวิหารธรรม มีอัธยาศัยกว้างขวางเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ประชาชนผู้เข้าไปเฝ้าต้อนรับด้วยไมตรีเป็นอย่างดี วางองค์เป็นพ่อเมืองปกครองชาวลำพูน เป็นเหมือนบิดากับบุตร ซึ่งเป็นปัจจัยให้ได้รับขนานนามเรียกตามพื้นเมืองว่า "พ่อเจ้า" จัดเป็นนาครภินันทนะ คือเป็นที่ยินดีแห่งชาวเมือง

โดยฐานะเป็นข้าราชการ มีหฤทัยซื่อตรงดำรงในสุจริตจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ราชจักรีวงศ์และรัฐบาลเป็นลำดับมา ได้พยายามปฏิบัติราชกรณียกิจสนองพระเดชพระคุณ ตามโอกาสเต็มความสามารถจนเป็นที่ทรงพระมหากรุณาโปรดปราน ปรากฏเกียรติคุณอันไพศาลเป็นพิเศษ จัดเป็นราชกิจจาภิวรรธนะ คือช่วยราชการให้เจริญ

โดยฐานะเป็นพุทธมามกะ มีศรัทธาเคารพเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา อุทิศองค์บรรพชาเป็นสามเณร เมื่อได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าผู้ครองนครแล้ว ได้บำเพ็ญตนเป็นอุบาสกรักษาศีล ฟังธรรมในพรรษาฤดู ทุกวันธรรมสวนะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2468 มาจนถึง พ.ศ. 2485 และใน พ.ศ. 2486 โรคได้กำเริบจนไม่สามารถจะรักษาอุโบสถได้ตลอดพรรษา ถึงอย่างนั้นก็ยังอุตสาหะรักษาตามคราวที่โอกาสอำนวยให้นี้ แสดงอัธยาศัยของท่านว่าเป็นผู้มั่นคงในพระพุทธศาสนาเพียงไร ได้บริจาคทรัพย์ บำรุงค่าภัตตาหารตามอารามต่าง ๆ มีวัดพระธาตุหริภุญชัย เป็นต้น และสร้างถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก เฉพาะอย่างยิ่งได้สร้างวัด โดยทุนของท่านเป็นอนุสาวรีย์เฉลิมนามาภิไธยวัดหนึ่ง คือวัดจักรคำภิมุข ตำบลสันต้นธง อำเภอเมือง และอุปถัมภ์กุลบุตรให้ได้บรรพชา อุปสมบทเป็นภิกษุสามเณรเป็น

จำนวนมาก ในส่วนวัดพระธาตุหริภุญชัยได้บำรุงเป็นพิเศษ ได้เป็นประมุขรื้อทองจังโกที่หุ้มพระเจดีย์ที่ประดิษฐานพระบรมธาตุหริภุญชัย ซึ่งถึงความชำรุดทรุดโทรม แล้วปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ทั้งหมด นอกจากนี้ได้รับเป็นองค์อุปถัมภ์พระศรีวิชัยซึ่งขึ้นมาจากกรุงเทพฯ ให้อยู่จำพรรษา ณ วัดจามเทวี ซึ่งเป็นปัจจัยให้ได้สร้างวัดนั้นอันร้างเหลือแต่ซากให้สมบูรณ์ เป็นวัดที่สวยงามขึ้นอีกวัดหนึ่งในจังหวัดลำพูน และรับอุปัฏฐากท่านพระศรีวิชัยจนถึงมรณภาพ แม้ภิกษุสงฆ์ไม่นิยมว่าภายในจังหวัดลำพูนหรือต่างจังหวัดหากขัดสนด้วยจตุปัจจัยเพื่อการก่อสร้างวัดหรืออย่างอื่น เมื่อมาขอบิณฑบาตก็ยินดีบริจาคทรัพย์ถวายตามควรแก่ฐานานุรูป ไม่เคยปฏิเสธ ปริมาณทรัพย์ที่บริจาคฝากฝังไว้ในพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ต้นจนอวสานราวสองแสนกว่าบาท เท่าที่ค้นพบหลักฐานตามที่ท่านได้จดไว้รวมเป็นรายการย่อ ๆ นั้นมีดังนี้

1. สร้างวัดจักรคำภิมุข มีวิหาร กุฏิ ศาลาบาตร กำแพง บ่อน้ำ และโรงเรียนสำหรับวัด คิดเป็นราคาเงิน 15,000 บาท
2. สร้างกุฏิวัดพระธาตุหริภุญชัย (คณะหลวง) 3,000 บาท
3. เป็นหัวหน้ารื้อทองจังโกหุ้มพระธาตุหริภุญชัย และปฏิสังขรณ์ มีปิดทองหุ้มองค์พระธาตุ และบริจาคทรัพย์ร่วมในการนี้หลายคราว รวมเป็นเงินที่สิ้นไป 4,000 บาท
4. ทอดกฐินตามอารามต่าง ๆ รวม 20 ครั้ง คิดเป็นเงิน 6,000 บาท
5. เป็นสหายในการบุญแห่งการฉลองวัดต่าง ๆ นำไทยทานไปร่วมการกุศลหลายสิบครั้ง เฉพาะที่เป็นเงิน 2,579.20 บาท
6. ทำสังเค็ดและสังฆ์ถวายตามอารามที่มีการฉลองรวม 1,000 ชุด คิดเป็นเงิน 5,000 บาท

7. ถวายสลากในงานประเพณีประจำปี ที่วัดพระธาตุหริภุญชัยตามคราวที่มาถึงทุกปี เสมอด้วยอายุ คิดเป็นเงิน 2,500 บาท

รวมเป็นเงินที่ปรากฏตามรายการ 38,579.20 บาท

นอกจากนี้ ได้เป็นผู้อุปถัมภ์กุลบุตรให้บรรพชาเป็นสามเณร 40 รูป พระภิกษุ 18 รูป ที่จดเป็นรายการไว้มีเพียงเท่านี้ แต่ที่ปล่อยให้ผ่านไปมีเป็นจำนวนมาก หากจะประมวลลงในปฏิปทาของพุทธศาสนิกสัตบุรุษ ก็ยุติด้วยคำว่า พุทธศาสนูปถัมภก

โดยฐานะเป็นกุลบดี เป็นผู้ทำหน้าที่พ่อบ้านอย่างครบครัน มีหฤทัยเปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม บำรุงเลี้ยงชายาและโอรสธิดาด้วยความรักใคร่สนิท เฉพาะโอรสได้บำรุงให้ได้รับการศึกษาศิลปวิทยาการสำเร็จชั้นปริญญาและที่ส่งออกศึกษาในต่างประเทศก็มี โอรสเหล่านี้โดยมากล้วนตั้งตนได้เป็นหลักฐาน และได้อยู่ในวงราชการบริหารราชกิจในหน้าที่เป็นไปด้วยดี เป็นปัจจัยให้ดำรงวงศ์สกุล ณ ลำพูน ถาวรไปตลอดกาลนาน จัดเป็นกุลโสภณะ คือยังสกุลให้งาม

ประชวร

เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ได้เริ่มประชวรด้วยโรคเนื้องอกในกระเพาะปัสสาวะ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2486 แพทย์ได้ถวายการรักษาพยาบาลจนสุดความสามารถ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเสรีเริงฤทธิ์ ได้ถวายแนะนำให้เสด็จไปรักษาองค์ที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้รับเป็นผู้อุปถัมภ์ เป็นคนไข้ของ ฯพณฯ มีเจ้านายข้าราชการเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีปัจจุบันและท่านผู้หญิง ฯพณฯ อดีตนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้น้อยในกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ตลอดจนท่านผู้มีเกียรติที่คุ้นเคย ได้กรุณาเสด็จเยี่ยม และไปเยี่ยมฟังอาการประชวรเสมอ โดยเฉพาะ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้บัญชาให้นายแพทย์ประจำโรงพยาบาลรายงานอาการประชวรเสนอ ฯพณฯ ทุก ๆ วันตลอดเวลาที่อยู่โรงพยาบาล

ต่อมาเมื่อทรงรู้สึกว่าอาการมีแต่ทรงกับทรุด จึงขอลา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีกลับไปรับการรักษาที่คุ้มหลวงลำพูน เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2486 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้กรุณาบัญชาให้กรมรถไฟจัดรถพิเศษโดยเฉพาะ 1 หลัง ไปส่งจนถึงลำพูน

พิราลัย

ครั้นมาถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2486 เวลา 22.00 น. ณ คุ้มหลวงลำพูน ในท่ามกลางแห่งประยูรญาติ พร้อมด้วยพระสงฆ์และนายแพทย์ ด้วยความเอาใจใส่ในอาการโดยความหวังจะให้บรรเทาทุกขเวทนานั้น วิญญาณของเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ก็ได้ละจากสังขารโดยอาการอันสงบระงับ พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน เมื่อ พ.ศ.2454 จนถึง พ.ศ.2486 รวมเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน 32 ปี และรวมสิริมายุ 69 ปี

ทายาทได้รับโทรเลขและจดหมายแสดงความสลดใจ มีอาทิ สำเนาดังต่อไปนี้

◆ สำเนาพระราชโทรเลขของประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

"คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ทราบข่าวด้วยความเศร้าสลดใจ
เป็นอย่างยิ่งที่ พลตรี เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ได้ถึงแก่พิราลัย
ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ขอแสดงความเสียใจเป็นอย่างยิ่งมายังท่าน
และบรรดาผู้ที่อยู่ในสกุล ณ ลำพูน โดยทั่วกัน"

อาทิตย์ ทิพอาภา
ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ฯ

◆ สำเนาโทรเลขของอดีตนายกรัฐมนตรี

"ขอแสดงความเสียใจอย่างยิ่งมายังท่านและโอรสธิดา
ในการที่เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ถึงพิราลัย"

ปรีดี พนมยงค์

◆ สำเนาโทรเลขของนายกรัฐมนตรี

"ฉันได้รับรายงานจากกระทรวงมหาดไทยว่า เจ้าจักรคำขจรศักดิ์
ได้ประชวร ถึงแก่พิราลัย เมื่อวันที่ 5 เดือนนี้ ในนามของรัฐบาลของ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และในนามส่วนตัวฉัน ขอแสดงความเศร้าสลดใจอย่างยิ่ง
มายังท่านและบรรดาญาติทั้งหลาย และได้ขอพระราชทานเครื่องเกียรติยศและศพด้วยแล้ว"

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นอกจากนี้ ยังมีโทรเลขและจดหมาย ส่วนคณะและบุคคล ชั้นเจ้านาย รัฐมนตรีหลายท่าน ข้าราชการ พ่อค้า สมาคม อีกทั้งญาติมิตรผู้คุ้นเคยอีกเป็นอันมาก ทั้งนี้นับว่าเป็นเกียรติยศอย่างสูงแห่งท่านผู้ถึงพิราลัยไปแล้ว และเป็นพระมหากรุณาธิคุณและเป็นพระเดชพระคุณแก่ทายาทตลอดจนวงศ์สกุล ณ ลำพูน เป็นอย่างยิ่ง

พระราชทานน้ำอาบศพ และโกศ

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้สั่งให้สำนักพระราชวังจัดเครื่องเกียรติยศไปพระราชทานดังเช่นศพเจ้าแก้วนวรัตน์ และทรงพระกรุณาโปรดให้ ม.ร.ว. โป๊ะ ชาติเดชอุดม มาลากุล เลขาธิการพระราชวัง เป็นผู้แทนรัฐบาล และเป็นผู้เชิญน้ำสุคนธ์ของหลวงไปพระราชทานอาบศพ พร้อมด้วยพวงมาลาของหลวง และเครื่องประกอบเกียรติยศแห่งเจ้าผู้ครองนคร ซึ่งมีดังนี้ คือ

ภาพ: พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์

1. ชั้นแว่นฟ้าสำหรับประดิษฐานโกศศพ 2 ชั้น
2. ฉัตรเครื่องตั้งประดับศพ 1 สำรับ
3. เสลี่ยงแว่นฟ้าสำหรับรับศพ
4. กลดขาวลายทองสำหรับกั้นศพ และ
5. ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานรองมณฑปประกอบโกศเป็นเกียรติยศพิเศษ

เมื่อกระทำพิธีพระราชทานน้ำอาบศพแล้ว เชิญศพลงสู่โกศ นำไปประดิษฐานไว้ ณ หอพระ ทั้งให้มีพระสวดพระอภิธรรมรับพระราชทานฉันเช้าวันละ 4 รูป มีกำหนด 7 วัน การแต่งกายของเจ้าพนักงานและผู้มาในงานวันรับพระราชทานน้ำอาบศพนี้แต่งกายเครื่องแบบปกติไว้ทุกข์

ในวันที่เจ้าภาพศพได้บำเพ็ญกุศลทักษิณานุสรณ์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดให้เลขาธิการพระราชวังวางพวงมาลาของหลวงที่หน้าศพ และทอดผ้าไตรของหลวงพระราชทานพระสงฆ์ 10 รูป บังสกุล มีกลองชนะแดง 10 จ่าปี 1 จ่ากอง 1 แตรงอน 2 แตรฝรั่ง 2 ประโคมตามเกียรติยศแก่ศพ การแต่งกายในวันนี้แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์ ประดับราชอิสริยาภรณ์

อนึ่งในโอกาสนี้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้สั่งให้ ม.ร.ว. โป๊ะ ชาติเดชอุดม มาลากุล เลขาธิการพระราชวัง เป็นผู้มาในการนี้แทนท่านและท่านผู้หญิงด้วยอีกส่วนหนึ่ง

สัตมวาร

- วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2486 เวลา 17.00 น.

  เลขาธิการประจำสำนักพระราชวังเป็นประธาน พระสงฆ์ 10 รูป เจริญพระพุทธมนต์จบแล้ว พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์แสดงพระธรรมเทศนา 1 กัณฑ์ เวลากลางคืนมีสวดอภิธรรมประจำศพ รุ่งขึ้น เวลา 11.00 น. ถวายอาหารบิณฑบาต มีพระสงฆ์บังสกุล 68 รูป

ปัญญาสมวาร และงานพระราชทานเพลิงศพ

- วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2486

  พันเอก ช่วง ชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้แทนรัฐบาลในงานนี้

- วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2486

  เวลา 11.00 น. เลี้ยงพระสงฆ์ 10 รูป

  เวลา 16.30 น. พระสงฆ์ 10 รูปสวดพระพุทธมนต์ เทศนา 5 กัณฑ์

  เวลากลางคืน สวดพระอภิธรรม

- วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2486

  เวลา 7.00 น. เลี้ยงพระ 10 รูป เทศนา 2 กัณฑ์

  เวลา 13.00 น. พระสงฆ์ 69 รูป บังสกุล

  เวลา 14.00 น. เชิญศพไปเมรุ พระสงฆ์ 69 รูป บังสกุล

การพระราชกุศล

- วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2486

  เวลา 16.00 น. บังสกุลไตรของหลวง 10 ไตร พระราชทานเพลิง สวดพระอภิธรรมที่ช่าง

- วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2486

  เช้า บังสกุลไตรสามหาบ 3 ไตร เก็บอัฐิเลี้ยงพระสามหาบ

ริ้วขบวนอิสริยยศแห่ศพ

◆ พนักงานนำริ้ว	1	◆ ฉัตรเครื่องหน้า 5 ชั้น	6
◆ คู่แห่ (ใช้ยุวชนแต่งเครื่องแบบ)	80	◆ บังแทรก	4
◆ กลองชนะแดง	20	◆ คู่เคียง	16
◆ จ่าปี่	1	◆ ราชรถน้อยรับศพ (นำไปจากกรุงเทพฯ)	
◆ จ่ากลอง	1		
◆ แตรงอน	4	◆ กลดขาวลายทอง	
◆ แตรฝรั่ง	4	◆ บังสูรย์	1
◆ สังคการีเชิญพัดยศ	1	◆ ฉัตรเครื่องหลัง 5 ชั้น	4
◆ เสลี่ยงพระสงฆ์อ่านพระอภิธรรม นำสับปะทนแดง		◆ บังแทรก	2
		◆ เชิญเครื่องยศตาม	

ที่มาของข้อมูล: หนังสือ แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรี เจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2486

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าคำป้อ ณ ลำพูน

เจ้าคำป้อ ณ ลำพูน

เจ้าคำป้อ ณ ลำพูน เป็นธิดาของเจ้าราชบุตรนครลำพูนกับเจ้าหญิงรินคำ ธิดาของพระเจ้าบุญมาเมือง เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 2

เจ้าคำป้อ สมรสกับเจ้าแก้วมนุษย์ บุตรของเจ้าบุรีรัตน์นครเชียงราย (เจ้าภูเกี๋ยง) กับหม่อมบัวคำ เจ้าคำป้อและเจ้าแก้วมนุษย์ มีบุตรและธิดาด้วยกัน 3 องค์ คือ

1. เจ้าบุรีรัตน์นครลำพูน (เจ้าน้อยพรหมเทพ) สมรสกับเจ้าสุนา ธิดาของเจ้าคำเฟือน และเจ้าหญิงบัวคำ ท่านมีบุตรและธิดาด้วยกัน 3 องค์ คือ

- เจ้าหญิงขานแก้ว สมรสกับเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 ขณะที่ยังเป็นเจ้าน้อยจักรคำ มีราชบุตรและราชธิดาด้วยกัน 4 องค์ คือ เจ้าหญิงลำเจียก เจ้าหญิงวรรณรา เจ้าพงศ์ธาดา และเจ้ารัฐธาทร
- เจ้าเมืองคำ ณ ลำพูน สมรสครั้งแรกกับเจ้าชมชื่น ณ เชียงใหม่ มีบุตร 1 องค์ คือ เจ้าวุฒิ ณ ลำพูน สมรสครั้งที่สองกับเจ้านวลคำ ธนันชยานนท์ มีธิดา 1 องค์ คือ เจ้ากุยคำ ณ ลำพูน
- เจ้าหญิงแขกแก้วมาเมือง สมรสกับเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 หลังจากที่เจ้าหญิงขานแก้ว ถึงแก่อนิจกรรมไปแล้ว ท่านมีราชบุตร 1 องค์ คือ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

2. เจ้าคำย่น ณ ลำพูน สมรสกับเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ นครเชียงใหม่ (เจ้าธรรมลังกา ณ เชียงใหม่) บุตรของเจ้าน้อยมหาวงศ์กับเจ้าหญิงบัวทิพย์ เจ้าน้อยมหาวงศ์เป็นบุตรของเจ้าราชวงศ์นครเชียงใหม่ (เจ้าคำมูล ณ เชียงใหม่) ซึ่งเป็นบุตรของเจ้าพ่อเรือน พระอนุชาของเจ้าฟ้าชายแก้ว เจ้าพ่อเรือนเป็นราชบุตรของเจ้าพญาสุละวะฦๅไชย (พระนามเดิมว่า หนานทิพจักร หรือที่รู้จักและเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า หนานทิพช้าง) ส่วนเจ้าหญิงบัวทิพย์เป็นธิดาของเจ้ามโหตรประเทศ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 5 กับเจ้าหญิงคำแผ่น

เจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ นครเชียงใหม่ (เจ้าธรรมลังกา ณ เชียงใหม่) สมรสครั้งแรกมีบุตรและธิดา รวม 3 คน คือ เจ้าหนานปวน เจ้าจิ๋ว (หญิง) และเจ้าผัด (หญิง)

เจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ นครเชียงใหม่ (เจ้าธรรมลังกา ณ เชียงใหม่) สมรสครั้งที่สองกับเจ้าคำย่น ทั้งสององค์ได้ย้ายไปพำนักที่กรุงเทพฯ เป็นเวลาหลายปี เจ้าคำย่นได้ให้กำเนิดบุตรและธิดา รวม 4 คน คือ

- เจ้าเผ่าพรหม ณ เชียงใหม่
- เจ้าชมชื่น ณ เชียงใหม่ (ญ) ผู้เป็นต้นเหตุให้เกิดเพลง "ลาวดวงเดือน"
- เจ้ากุศลวงศ์ ณ ลำพูน
- เจ้าส่วนบุญ ณ ลำพูน เกิดเมื่อ 28 เมษายน พ.ศ. 2440 เมื่อเจ้าบิดาถึงแก่อนิจกรรมเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2455 ท่านเพิ่งแรกรุ่นมีอายุเพียง 15 ปีเท่านั้น เจ้าคำย่น

ได้พาบุตรและธิดากลับมาอยู่ที่นครลำพูนตามเดิม ต่อมาเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 ได้มารับตัวเจ้าส่วนบุญไปเป็นชายา พร้อมกับให้เจ้าคำย่น เจ้ามารดา ไปพำนักอยู่ด้วยกัน ท่านมีราชบุตร 1 องค์ คือ เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน เจ้าส่วนบุญ ถึงแก่มรณะกรรม เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2505 รวมสิริอายุได้ 65 ปี

3. เจ้าน้อยพรหมยศ หรือเจ้าน้อยโอ๊ด ท่านมีบุตรและธิดาจำนวนเท่าใด ไม่ได้มีการบันทึกไว้ เท่าที่ผู้เขียนสอบถามจากญาติผู้ใหญ่ ได้มาเพียง 2 ชื่อเท่านั้น คือ

- เจ้าทองคำ สมรสกับเจ้าหญิงทิพนวล ธิดาเจ้าหลวงอินทยงยศโชติ
- เจ้าประทุมมา (ญ)

เจ้าคำป้อ ณ ลำพูน เป็นผู้ที่มีความรอบรู้มากผู้หนึ่งในสมัยนั้น ท่านได้รับการขอร้องจากฝ่ายที่เป็นโจทย์บ้าง จำเลยบ้าง ให้ช่วยโต้แทนตนในคดีที่ตนถูกกล่าวหาบ้าง และที่เป็นผู้กล่าวหาบ้าง ท่านก็ช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้น สามารถเอาชนะความได้หลายครั้ง ท่านจึงเป็นบุคคลที่ได้รับความเคารพสรรเสริญและยกย่องจากคนทั่วไป

เจ้าคำป้อ ถึงแก่มรณะกรรมในสมัยรัชกาลที่ 6

หมายเหตุ: (พระนามในวงเล็บ) แสดงพระนามเดิม
(ญ) หมายถึง หญิง

ภาพ: เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน

เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน

เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน เป็นราชบุตรของ พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย) กับเจ้าส่วนบุญ สูติเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2457

การศึกษา

- พ.ศ. 2476 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
- พ.ศ. 2483 ปริญญาตรีด้านเกษตรกรรมและป่าไม้จาก B.S.F. University ประเทศฟิลิปปินส์

รับราชการ

รับราชการที่กรมป่าไม้ เป็นอาจารย์ที่โรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ ต่อมาท่านได้ลาออกจากราชการมาประกอบอาชีพส่วนตัว และพำนักอยู่ที่คุ้มของท่านที่จังหวัดลำพูน จนถึงแก่อนิจกรรม

เจ้าพัฒนา สมรสกับคุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ เชียงใหม่ ธิดาเจ้าราชบุตรวงตวัน ณ เชียงใหม่ กับเจ้าภัทรา มีบุตรและธิดาด้วยกัน 4 คน คือ คุณเจ้าดารารัตน์ เจ้าพัฒน์พงศ์ เจ้าวงศ์จักร และเจ้าศักดิ์ขจร

เจ้าพัฒนา ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2512 สิริอายุรวมได้ 55 ปี

ที่มาของข้อมูล: หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2512

ภาพ: คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน

คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน

คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน (ณ เชียงใหม่) เกิดเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2469 ณ คุ้มวงตวัน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นธิดาของพลตรีเจ้าราชบุตร (วงตวัน ณ เชียงใหม่) กับเจ้าภัทรา ณ ลำพูน

คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว มีเจ้าพี่ร่วมเจ้าบิดาเดียวกัน คือ เจ้าวงศ์จันทร์ คชเสนี และมีเจ้าน้องร่วมเจ้าบิดา เจ้ามารดาเดียวกัน คือ คุณหญิงเจ้าระวีพันธุ์ สุจริตกุล

เมื่อยังเยาว์วัยได้เข้าเรียนในโรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปี พ.ศ. 2485 หลังจากนั้นได้ไปศึกษาต่อด้านการเรือนที่โรงเรียนมาแตร์เดอี ในกรุงเทพฯ

คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้วได้สมรสกับเจ้าพัฒนา ณ ลำพูน ซึ่งเป็นราชบุตรของพลตรีและมหาอำมาตย์โทเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย) มีธิดา 1 คน และบุตร 3 คน คือ

1. คุณเจ้าดารารัตน์ ณ ลำพูน
2. เจ้าพัฒน์พงศ์ ณ ลำพูน
3. เจ้าวงศ์จักร ณ ลำพูน
4. เจ้าศักดิ์ขจร ณ ลำพูน

งานสาธารณกุศล

ตลอดชีวิตของท่าน ท่านได้ทุ่มเททั้งเวลา แรงกาย แรงใจ เพื่องานสาธารณชน ช่วยเหลือประชาชนผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก จึงทำให้ท่านมีตำแหน่งหน้าที่การงานต่าง ๆ มากมาย ที่ต้องรับผิดชอบ อาทิเช่น

- เป็นสมาชิกสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2519
- สมาชิกสภาสตรีแห่งชาติ
- สมาชิกสภาเทศบาลลำพูน พ.ศ. 2516
- เป็นผู้บุกเบิก ก่อตั้งการทำงานของเหล่ากาชาดจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ดำรงตำแหน่งนายกเหล่ากาชาด 2 สมัย และกรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดลำพูน
- กรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขาลำพูน
- คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน (กรอ.) จังหวัดลำพูน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ
- กรรมการมูลนิธิ การปฐมศึกษา จังหวัดลำพูน
- กรรมการที่ปรึกษาของคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดลำพูน
- คณะอนุกรรมการ รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จังหวัดลำพูน
- อนุกรรมการ วัฒนธรรม จังหวัดลำพูน
- ผู้พิพากษาสมทบของศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 (เริ่มเปิด) จนถึงปี พ.ศ. 2535

- กรรมการสงเคราะห์ของศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่
- กรรมการส่งเสริมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กรรมการอำนวยการของสโมสรไลออนส์คำดารารัศมี อดีตเคยเป็นนายกสโมสรไลออนส์สตรีเชียงใหม่
- กรรมการที่ปรึกษาของสมาคมวัฒนธรรมสตรีศรีล้านนา จังหวัดเชียงใหม่
- กรรมการมูลนิธิบ้านเด็กกำพร้า บ้านกิ่งแก้ว จังหวัดเชียงใหม่
- กรรมการมูลนิธิบ้านเด็กชาย จังหวัดเชียงใหม่
- กรรมการมูลนิธิศิริวัฒนาเชสเชียร์ บ้านเชสเชียร์เชียงใหม่
- สมาชิกฝ่ายกิจกรรมพิเศษของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. จังหวัดเชียงใหม่
- อาสาสมัครร้านจิตรลดา สาขาเชียงใหม่
- ควบคุมดูแลโรงฝึกทอผ้าพระราชทานของสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ที่บ้านกาด อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในโครงการส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษปี พ.ศ. 2518

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญตรา

- ทุติยจุลจอมเกล้า
- จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก
- จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
- เหรียญกาชาดสรรเสริญ

คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ได้ประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตกที่จังหวัดสุพรรณบุรี จนถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันอาทิตย์ที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 รวมสิริอายุได้ 65 ปี

ภาพ: คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระราชทานหีบทองลายสลัก ประกอบศพ พร้อมด้วยฉัตรเบญจา ปี่กลองชนะประโคมตามเกียรติยศ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุวัดสวนดอกวรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2535

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าพัฒนา และ คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน

ที่มาของข้อมูล: หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพของ เจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน ท.จ. เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2535

ภาพ: เจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน

เจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน

เจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน เป็นธิดาองค์ที่ 2 ของเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย) กับ เจ้าหญิงขานแก้ว ณ ลำพูน สูติเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2447 เมื่อเยาว์วัย เจ้าบิดาได้จ้างมิชชั่นนารีชาวอเมริกา ชื่อเสียงอย่างไร ไม่มีท่านใดจำได้ จำได้แต่เพียงว่าชาวบ้านชาวเมืองเรียกว่า "มิสเตอร์สามวิ้น" มาสอนภาษาอังกฤษและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบตะวันตกแก่ราชบุตรและธิดาที่คุ้มหลวงลำพูน ทำให้เจ้าวรรณราสามารถอ่าน เขียน และพูดภาษาอังกฤษได้ และเข้าใจในขนบธรรมเนียมแบบตะวันตก ท่านได้ทำหน้าที่ช่วยเจ้าบิดาในการรับแขกบ้านแขกเมือง ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศตลอดมา

เจ้าหญิงวรรณรา สมรสครั้งแรกกับ พ.ท. พระเพชรคีรี (เจ้าบุญไทย ณ ลำปาง) บุตรของ พ.ต.อ. เจ้าราชวงศ์นครลำปาง (เจ้าน้อยอ้น ณ ลำปาง) ไม่มีบุตรและธิดาด้วยกัน ต่อมาได้แยกทางกัน ท่านได้กลับมาพำนักที่คุ้มของท่านที่จังหวัดลำพูน จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรม ท่านสมรสครั้งที่ 2 กับท่านขุนเฉลิมโยธากร (ชื่อเดิมว่า ประทีป) ไม่มีบุตรและธิดาด้วยกัน

เจ้าหญิงวรรณรา มีรูปร่างบอบบาง ใบหน้าสวยงาม ยิ้มแย้มตลอดเวลา ท่านมีวาจาที่ไพเราะอ่อนหวาน มีกิริยามารยาทนุ่มนวล มีความอ่อนน้อมในท่าทีสมเป็นกุลสตรีฝ่ายเหนือ แต่ในขณะเดียวกันท่านก็เป็นคนกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้คน และชอบเข้าสมาคม ท่านมีความเป็นตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งเป็นลักษณะของผู้หญิงทันสมัย และจะหาผู้หญิงลักษณะเช่นนี้ได้ยาก หรือแทบจะหาไม่ได้เลยในจังหวัดลำพูน ยุค พ.ศ. นั้น

เจ้าหญิงวรรณรา เป็นผู้ที่มีจิตใจงดงาม โอบอ้อมอารี มีน้ำใจอย่างเหลือเฟือ ใจท่านกว้างดุจแม่น้ำ ตลอดชีวิตของท่าน ท่านได้ช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้อื่นเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถนับจำนวนได้ ท่านได้อุปการะหลานฝ่ายสามี (ท่านขุน) ลูกหลานญาติฝ่ายท่าน และลูกหลานของบริวารในบ้าน ส่งเสียให้ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษาก็มี แม้ผู้ที่ท่านอุปการะบางคนจะสร้างปัญหาซ้ำแล้วซ้ำอีก บางคนจะไม่เคยกลับมาดูแลท่านเลย ท่านก็ไม่พูด ไม่ต่อว่าทั้งสิ้น ยังคงให้ความเมตตาตลอดมา

ด้านศาสนา ท่านเป็นผู้มีศรัทธาในพระศาสนาอย่างมาก ท่านชอบทำบุญ ทำทาน ทำนุบำรุงและบริจาคทรัพย์เพื่อวัดวาอาราม และพระศาสนา นอกจากการทำบุญทอดผ้าป่า และทอดกฐินที่วัดในประเทศแล้ว ท่านยังได้เดินทางไปทอดผ้าป่าและทำบุญที่วัดในประเทศสิงค์โปร์, ปีนัง, มาเลเซีย, ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว นอกจากนี้ ท่านได้เคยเดินทางไปแสวงบุญ และถวายสักการะปูชนียสถาน 4 แห่งในประเทศอินเดียมาแล้ว

เจ้าหญิงวรรณรา ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ด้วยวัย 72 ปี

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน

ภาพ: เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน

เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน ท.จ., ต.ม., จ.ช.

เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน เป็นราชบุตรของพลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย) กับแม่เจ้าขานแก้ว ณ ลำพูน สูติเมื่อเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2449 ณ คุ้มหลวงลำพูน (คุ้มหลวงเก่า) ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีเจ้าพี่และเจ้าน้อง ดังนี้

กำเนิดแต่แม่เจ้าขานแก้ว คือ

1. เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน
2. เจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน
3. เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน
4. เจ้ารัฐธาทร ณ ลำพูน

กำเนิดแต่แม่เจ้าแขกแก้ว คือ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

กำเนิดแต่เจ้าส่วนบุญ คือ เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน

กำเนิดแต่หม่อมแว่นแก้ว คือ เจ้าสุริยา ณ ลำพูน

กำเนิดแต่หม่อมคำแยง คือ เจ้าหญิงประกายคำ ทองใหญ่ ณ อยุธยา

ได้เสกสมรสกับหม่อมเจ้าหญิงจิตต์จง จักรพันธุ์ พระธิดาในพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุพงศ์จักรพรรดิ์ กับหม่อมลำไย จักรพันธุ์ ณ อยุธยา เป็นพระนัดดาในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงศ์ เมื่อ พ.ศ. 2483

มีบุตร ธิดารวม 5 คน คือ

1. พลอากาศตรี เจ้าวัฒนัน ณ ลำพูน
2. เจ้าวันทนีย์ ผูกพันธ์
3. เจ้ากีรณา บุญพิทักษ์
4. เจ้าสารินี กลิ่นนาค
5. พันเอกเจ้าวีรพงศ์ ณ ลำพูน

หม่อมเจ้าหญิงจิตต์จง ณ ลำพูน สิ้นชีพิตักษัยไปก่อนเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 ณ คุ้มหลวงลำพูน

การศึกษา

- พ.ศ. 2459 - 2462 โรงเรียนมหาดเล็กหลวงจังหวัดเชียงใหม่ ชั้น ม. 6
- พ.ศ. 2463 - 2464 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ ชั้น 3 เอ
- พ.ศ. 2464 - 2465 โชเมเลย์เฮาส์ (Chomeley House) ประเทศอังกฤษ
- พ.ศ. 2465 - 2469 เคลลี่ คอลเลจ (Kelly college Tavistock) ประเทศอังกฤษ จบหลักสูตร สอบได้ Oxford + Cambridge Lower Certificate และ School Certificate
- พ.ศ. 2470 - 2473 เอมมานูเอล คอลเลจ (Emmanuel College) B.A. (Hons) กฎหมาย
- พ.ศ. 2470 - 2474 มิดเดิล เทมเปิล Middle Temple London เนติบัณฑิตย์อังกฤษ

การรับราชการ

- 3 มกราคม 2476 - 1 กุมภาพันธ์ 2479 พนักงานอัยการโท
- 1 กุมภาพันธ์ 2479 - 1 กุมภาพันธ์ 2480 อัยการจังหวัดพิจิตร
- 1 กุมภาพันธ์ 2480 - 1 มกราคม 2485 อัยการประจำกองอัยการ
- 1 มีนาคม 2485 - 1 ธันวาคม 2489 อัยการจังหวัดชั้นเอก จังหวัดนครปฐม
- 1 ธันวาคม 2489 - 17 มิถุนายน 2492 อัยการจังหวัดชั้นเอก จังหวัดสงขลา
- 26 กรกฎาคม 2492 - 16 สิงหาคม 2492 อัยการประจำกรม กองอัยการ กรมอัยการ และข้าหลวงตรวจการ
- 17 ธันวาคม 2492 ลาออกจากราชการ เป็นข้าราชการบำนาญ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย 27 กันยายน พ.ศ. 2483
- จัตุถาภรณ์ช้างเผือก 19 กันยายน พ.ศ. 2484
- ตริตาภรณ์มงกุฎไทย 5 มีนาคม พ.ศ. 2491
- ตติยจุลจอมเกล้า 5 ธันวาคม พ.ศ. 2491
- ทุติยจุลจอมเกล้า 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2501

การรับเสด็จ และการต้อนรับพระราชอาคันตุกะ

เจ้าพงศ์ธาดา ได้ร่วมกับทางราชการในฐานะเจ้านายฝ่ายเหนือ รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ และถวายการรับเสด็จต้อนรับพระราชอาคันตุกะ ดังนี้

- พ.ศ. 2501 รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระราชวโรกาสที่เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรในจังหวัดเชียงใหม่
- วันที่ 18 - 19 เมษายน 2504 ต้อนรับประธานาธิบดีโซการ์โนแห่งอินโดนีเซีย ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ และที่บ้านพักกรมป่าไม้ เชิงบันไดนาค วัดพระธาตุดอยสุเทพ
- วันที่ 12 - 18 มกราคม 2505 รับเสด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก และสมเด็จพระราชินีอินกริด
- วันที่ 24 - 26 พฤศจิกายน 2505 ต้อนรับประธานาธิบดีลิบเก้ และมาดามแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี
- วันที่ 19 - 20 ตุลาคม 2506 ถวายการต้อนรับสมเด็จพระราชินีจูเลียนา เจ้าชายเบอร์นฮาร์ด เจ้าหญิงเบียทริกซ์ แห่งเนเธอร์แลนด์
- วันที่ 18 - 21 ธันวาคม 2507 ถวายการรับเสด็จเจ้าชายอากิฮิโต มกุฎราชกุมารแห่งประเทศญี่ปุ่นและเจ้าหญิงมิชิโกะ พระชายา
- วันที่ 18 - 23 มกราคม 2508 ถวายการรับเสด็จพระเจ้ากรุงนอร์เวย์
- วันที่ 2 - 5 กุมภาพันธ์ 2508 ถวายการรับเสด็จเจ้าชายเบอร์ทิล แห่งสวีเดน
- วันที่ 21 - 24 มกราคม 2510 ต้อนรับประธานาธิบดีฟรานซ์ โบราส แห่งออสเตรีย

- วันที่ 7 - 8 มกราคม 2511 ต้อนรับ ฯพณฯ ซี.เค. เย็น ประธานาธิบดี และนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
- วันที่ 18 - 19 มกราคม 2511 ต้อนรับ ฯพณฯ เฟอร์ดินานด์ อี. มากอส ประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ และมาดามอีเมลดา มาร์กอส
- วันที่ 25 - 27 มกราคม 2511 รับเสด็จสมเด็จพระเจ้าโมฮัมเหม็ด เรซา ปาห์เลวีอริยมิห์ พระจักรพรรดิแห่งอิหร่าน และพระราชินีฟาราห์
- วันที่ 12 - 15 กุมภาพันธ์ 2515 ถวายการรับเสด็จสมเด็จพระนางเจ้าอลิซาเบธที่ 2 แห่งสหราชอาณาจักรอังกฤษ ดยุคแห่งอะดินเบอเรอ และเจ้าหญิงแอนน์
- วันที่ 3 - 6 กุมภาพันธ์ 2516 ถวายการรับเสด็จสมเด็จพระราชาธิบดี และพระราชินีแห่งมาเลเซีย

การบริจาคและการกุศล

เจ้าพงศ์ธาดา ได้ทำงานเพื่อช่วยสาธารณชน บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากมากมาย บริจาคเงินการกุศลและเป็นกรรมการต่าง ๆ อาทิเช่น

- บริจาคที่ดินจำนวน 6 ไร่ 22 วา เพื่อสร้างโรงเรียนอนุบาลลำพูน เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2516
- ได้รับคัดเลือกเป็นพ่อดีเด่นประจำจังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2529
- ให้ทุนมูลนิธิเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ สำหรับนักเรียนยากจนทุกปี
- ร่วมบริจาคเงินสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" จังหวัดลำพูน

- สมทบทุนห้องสมุด โรงเรียนอนุบาลลำพูน ปี พ.ศ. 2533
- บริจาคสร้างตึกเจ้าจักรคำ โรงเรียนจักรคำคณาทร
- ตั้งทุนมูลนิธิเจ้าพงศ์ธาดา เพื่อการศึกษา
- สมาชิกราชประชานุเคราะห์
- กรรมการสำนักงานผังเมืองลำพูน ฯลฯ

ความสามารถพิเศษ

เจ้าพงศ์ธาดา เป็นผู้มีสติปัญญาดี กล่าวได้ว่า เรียนหนังสือเก่ง และมีความขยันหมั่นเพียรมาตั้งแต่อยู่ในวัยเยาว์ เคยได้รับพระราชทานรางวัล "หมั่นเรียน" จากล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 6 เมื่อศึกษาอยู่ในโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเมื่อ พ.ศ. 2459 และเมื่อศึกษาอยู่ ณ ประเทศอังกฤษ ก็ได้รับคำชมจากคณาจารย์ผู้สอนว่า เป็นนักเรียนต่างชาติที่เรียนภาษาอังกฤษและประวัติศาสตร์ได้ดีกว่านักเรียนอังกฤษเอง

เจ้าพงศ์ธาดา นอกจากจะมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษแล้ว ยังมีความรู้ภาษาฝรั่งเศสดีด้วย

ทางด้านการกีฬาขณะที่ไปศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ นั้น เจ้าพงศ์ธาดาโปรดการเล่นกีฬาและมีความสามารถมากจนได้รับถ้วยรางวัล และหมวกสามารถกีฬาเทนนิส เบสบอลล์ คริกเก็ต และรักบี้ของวิทยาลัย Kelly ปี ค.ศ 1924 ค.ศ 1925 และ ค.ศ. 1926

ภาพ: เจ้าพงศ์ธาดา (ซ้าย) และเจ้ารัฐธาทร (ขวา)

ขณะรับราชการที่กรมอัยการ เจ้าพงศ์ธาดา เป็นนักกีฬาเทนนิสและยังได้กรุณาฝึกสอนการเล่นเทนนิสให้กับข้าราชการ พ่อค้าและประชาชนที่สนใจอยู่เนือง ๆ และได้รับถ้วยรางวัลชนะเลิศมากมาย จนในครั้งหลังสุดได้เป็นแชมเปี้ยนเทนนิสประเภทคู่สูงอายุของภาคเหนือ

วาระสุดท้ายของชีวิต

เจ้าพงศ์ธาดา ได้มีอาการป่วยทางโรคหัวใจเมื่ออายุประมาณ 60 ปี ได้รับการรักษาดูแลตลอดเวลา จนครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 เจ้าพงศ์ธาดาได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลลานนา จังหวัดเชียงใหม่ และได้ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ด้วยโรคเส้นเลือดหัวใจตีบตัน สิริรวมอายุได้ 89 ปี

ที่มาของข้อมูล: หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน ท.จ., ต.ม., จ.ช. เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2538

เจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 6
พ.ศ. 2386 ถึง พ.ศ. 2414

เจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ มีพระนามเดิมว่า เจ้าหนานไชยลังกา เป็นราชบุตรองค์ที่ 4 ของเจ้าเศรษฐีคำฟั่น ซึ่งเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 1 และเป็นเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 3 กับเจ้าหญิงคำแปง ท่านรับราชการอยู่กับพระเจ้าบุญมาเมืองผู้เป็นเจ้าอาที่นครลำพูน และได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นไปเรื่อย ๆ ท่านได้รับสุพรรณบัฏ สถาปนาขึ้นเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน เมื่อ พ.ศ. 2386 มีพระนามว่า "เจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ หริภุญไชยรัษฎาธิวาส เป็นประเทศราชธุระธาดา มลาวัย-วงศ์มัตยานุกูล ลำพูนนครวิชิตชัย เจ้านครลำพูนไชย"

ท่านเป็นบุคคลสำคัญมากในสมัยรัชกาลที่ 4 และมีอิทธิพลทั่วภาคเหนือ ท่านถึงแก่พิราลัยในปี พ.ศ. 2514 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ท่านเป็นเจ้าผู้ครองนครได้ 26 ปี

เจ้าหลวงไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ มีราชบุตรและราชธิดาที่เกิดจากชายา และหม่อมต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เท่าที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ท่านมีชายาและหม่อมทั้งสิ้น 34 คน มีราชธิดา 30 องค์ มีราชบุตร 29 องค์

ซึ่งราชบุตร 3 องค์ ที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คือ

1. เจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 7

2. เจ้ามหายศ ณ ลำพูน เจ้าตาทวดของพันเอก นายวรการบัญชา อดีตรองนายกรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี

3. เจ้าเหมพินทุไพจิตร เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 8

ราชบุตรของเจ้าหลวงไชยลังกามิได้ใช้นามสกุล "ณ ลำพูน" ทุกท่าน บางท่านก็ใช้นามสกุลที่เจ้านายในราชวงศ์จักรีตั้งให้บ้าง บางท่านก็ใช้นามสกุลที่ตนเลือกเองบ้าง

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าหลวงไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ

ที่มาของข้อมูล : หนังสือ "วรทัศน์อนุสรณ์" หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เมื่อ 28 เมษายน 2508

ภาพ: เจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์

เจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 7
พ.ศ. 2414 ถึง พ.ศ. 2435

เจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ มีพระนามเดิมว่า เจ้าดาวเรือง เป็นราชบุตรองค์ใหญ่ของเจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณฯ กับ แม่เจ้าโก๊ะ ท่านได้รับราชการในสมัยของเจ้าบิดาเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน ท่านเป็นแม่ทัพคนสำคัญคนหนึ่งของนครลำพูนไปรบที่เชียงตุงในสมัยรัชกาลที่ 4 ท่านเป็นกำลังสำคัญที่ได้ช่วยเจ้าบิดา ในการบริหารกิจการบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าตลอดมา

ท่านได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน มีพระนามว่า "เจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ วรโฆษกิตติโสภณ วิมลคุณหริภุญไชย มหาเจดียบูชากร ราษฎรธุระธาดา ประดิษฐาธิบดี เจ้านครลำพูน" เมื่อวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 ศักราช 1237 ปีกุน สัปตศก ตรงกับ พ.ศ. 2414 ท่านได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติยศมงกุฎสยาม มหาสุราภรณ์ ท่านถึงแก่พิราลัยเมื่อวันที่ 17 กันยายน รัตนโกสินทร์ศก 110 ตรงกับ พ.ศ. 2435 รวมเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูนได้ 21 ปี

ท่านมีชายา และหม่อม เท่าที่มีการบันทึกข้อมูลไว้นั้น รวม 10 คน มีราชบุตร 9 องค์ ราชธิดา 5 องค์ ราชบุตรของท่านมีบางท่านใช้นามสกุล "ณ ลำพูน" และบางท่านแยกไปใช้นามสกุลใหม่เช่น "วงศ์ดาราวารรณ" เป็นต้น

ที่มาของข้อมูล : 1. หนังสือ "วรทัศน์อนุสรณ์" หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เมื่อ 28 เมษายน 2508
2. พระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 8 หน้าที่ 274

เจ้าเหมพินทุไพจิตร
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 8
พ.ศ. 2437 ถึง พ.ศ. 2438

เจ้าเหมพินทุไพจิตร มีพระนามเดิมว่า เจ้าคำหยาด เป็นราชบุตรของเจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคุณกับเจ้าหญิงคำจ๋า ซึ่งเป็นเจ้าหญิงในราชวงศ์เจ้าเจ็ดตน ท่านรับราชการอยู่กับเจ้าบิดา และเจ้าพี่ (ต่างมารดา) ที่นครลำพูน และได้เลื่อนตำแหน่งมาเรื่อย ๆ ต่อมาท่านได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม เลื่อนขึ้นเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ศก 112 ตรงกับ พ.ศ. 2437 มีพระนามในสุพรรณบัฏว่า "เจ้าเหมพินทุไพจิตร ศุภกิจเกียรติโศภน วิมลสัตยสวามิภักดิคุณ หริภุญไชยรัษฎารักษ ตทรรคเจดียบูชากร ราษฎรธุรธาดา เอกัจจโยนกธิบดี เจ้านครลำพูน"

เครื่องเกียรติยศที่เจ้าประเทศราชได้รับพระราชทานมี ดังนี้

1. พานทองคำ	1	7. ปืนคาบศิลาคอลาย	2
2. ประคำทองคำ	1	8. หอกคอทองคำ	1
3. คนโทน้ำทองคำ	1	9. กระบี่บั้งทอง	1
4. กระโถนทองคำ	1	10. มาลากำมะหยี่ เกี้ยวยอดทองคำ	1
5. โต๊ะเงินท้าวช้างคู่	1	11. สัปทน	1
6. ปืนคาบศิลาคร่ำเงิน	1	12. เสื้อและผ้าต่าง ๆ	

ท่านเป็นเจ้าหลวงที่ให้ความสนใจในด้านการเกษตรมาก ท่านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและวัดวาอาราม ให้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ท่านถึงแก่พิราลัยใน พ.ศ. 2438 รวมระยะเวลาที่ท่านรักษาการและเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน เป็นเวลา 3 ปี

เจ้าเหมพินทุไพจิตร มีชายา และหม่อม เท่าที่มีการรวบรวมจดบันทึกไว้ 12 คน มีราชบุตร 11 องค์ ราชธิดา 8 องค์ ท่านเป็นต้นสกุล "ลังกาพินธ์" และลูกหลานของท่าน บางท่านได้แยกไปใช้นามสกุลใหม่อีกหลายนามสกุล

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าหลวงเหมพินทุไพจิตร

ที่มาของข้อมูล : 1. หนังสือ "วรทัศน์อนุสรณ์" หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เมื่อ 28 เมษายน 2508
2. พระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 10 หน้า 524

ภาพ: เจ้าอินทยงยศโชติ

เจ้าอินทยงยศโชติ
เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 9
พ.ศ. 2438 ถึง พ.ศ. 2454

เจ้าอินทยงยศโชติ มีพระนามเดิมว่า เจ้าอินทยศ และมีพระนามที่เรียกกันในหมู่เจ้าพี่เจ้าน้องว่า เจ้าน้อยหมวก ท่านเป็นราชบุตรของเจ้าดาราดิเรกรัตนไพโรจน์ กับแม่เจ้าปิมปา (หรือพิมพาในภาษาไทยภาคกลาง) ท่านได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ให้เป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน ในปี พ.ศ. 2438 มีพระนามในสุพรรณบัฏว่า "เจ้าอินทยงยศโชติ"

ท่านเป็นเจ้าผู้ครองนครที่เข้มแข็ง จริงจัง และเด็ดขาด ในสมัยของท่านนั้นท่านได้พัฒนาบ้านเมืองให้มีความก้าวหน้าในหลายด้าน เช่น ได้ตัดถนนเชื่อมโยงจากตัวจังหวัดไปสู่อำเภอใกล้เคียงหลายสาย ได้สร้างโรงละครร้องและรำ ตามแบบโรงละครในกรุงเทพฯ ท่านได้สร้างที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข ด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัว 1 หลัง 4 ห้อง และมอบให้เป็นสมบัติของรัฐบาล เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน รัตนโกสินทรศก 125 ตรงกับ พ.ศ. 2450 เป็นต้น

ท่านสมรสกับแม่เจ้ารถแก้ว (ม.ร.ว. รถแก้ว อิศรเสนา) ธิดา ม.จ. ศักรบุตร อิศรเสนา มีราชบุตร 2 องค์ มีราชธิดา 3 องค์ ดังนี้

1. เจ้าหญิงมุกดา
2. เจ้าชายตุ้ย (ถึงแก่อนิจกรรมตั้งแต่ยังเยาว์)
3. เจ้าน้อยจักรคำ ซึ่งต่อมาได้เป็นเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10

4. เจ้าหญิงแก้วมาเมือง (ถึงแก่อนิจกรรมตั้งแต่ยังเยาว์)

5. เจ้าหญิงหล้า

นอกจากนี้ท่านยังมีธิดากับหม่อมอื่น ๆ อีก ดังนี้

1. ธิดากำเนิดจากหม่อมคำเที่ยง คือ เจ้าหญิงทิพนวล

2. ธิดากำเนิดจากหม่อมบัวจีน คือ เจ้าชายสายเขียว[3]

เจ้าหลวงอินทยงยศโชติ ถึงแก่พิราลัย เมื่อวันที่ 18 มีนาคม รัตนโกสินทรศก 129 เวลายาม กับ 45 นาที ตรงกับ พ.ศ. 2454 ท่านเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน 16 ปี

ที่มาของข้อมูล : 1. หนังสือ "วรทัศน์อนุสรณ์" หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เมื่อ 28 เมษายน 2508
2. พระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 23 หน้าที่ 869
3. พระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 27

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าหลวงอินทยงยศโชติ

ภาพ: แม่เจ้ารถแก้ว ณ ลำพูน

แม่เจ้ารถแก้ว ณ ลำพูน

แม่เจ้ารถแก้ว หรือ ม.ร.ว. หญิงรถแก้ว อิศรเสนา เป็นพระธิดาของ ม.จ. ศักรบุตร อิศรเสนา กับเจ้าหญิงองค์หนึ่งในสกุล "เชื้อเจ็ดตน" ม.จ. ศักรบุตร เป็นโอรสองค์ที่ 4 ของพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นกษัตริย์ศรีศักดิเดช กับหม่อมเจ้าหญิงทับ พระธิดาของเจ้าฟ้าชายศิลา ซึ่งเป็นโอรสของพระเจ้ากรุงธนบุรี พระเจ้าตากสินมหาราช กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ในสมัยทรงเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพเมื่อ พ.ศ. 2440 ได้ทรงเทียบฐานันดรศักดิ์ ให้แก่แม่เจ้ารถแก้ว เป็นที่ทราบแก่บรรดาเจ้านายในพระราชวงศ์จักรี ในกรุงเทพมหานครโดยทั่วกันในสมัยนั้น*

แม่เจ้ารถแก้ว สมรสกับเจ้าหลวงอินทยงยศโชติ ตั้งแต่สมัยที่เจ้าหลวงอินทยงยศโชติยังรับราชการในตำแหน่งพระยาไชยสงครามของนครลำพูน ในสมัยเจ้าหลวงดาราดิเรกรัตนไพโรจน์เป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูน ท่านมีราชบุตร และราชธิดา 5 องค์ คือ

1. เจ้าหญิงมุกดา
2. เจ้าชายตุ้ย (ถึงแก่อนิจกรรมตั้งแต่เยาว์วัย)
3. เจ้าน้อยจักรคำ ซึ่งต่อมาได้เป็นเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10
4. เจ้าหญิงแก้วมาเมือง (ถึงแก่อนิจกรรมตั้งแต่ยังเยาว์)
5. เจ้าหญิงหล้า

แม่เจ้ารถแก้วถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันแรม 14 ค่ำ เดือน 3 เหนือ พ.ศ. 2468 รวมสิริอายุได้ 75 ปี อัฐิของท่านนอกจากบรรจุในกู่ที่สร้างไว้ในสุสานหลวงลำพูนแล้ว เจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ได้นำอัฐิอีกส่วนหนึ่งของท่านบรรจุในเจดีย์วัดบ้านหลวย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ที่มาของข้อมูล: *เรียบเรียงจากคำบอกเล่าของ คุณปราณี ศิริธร ณ พัทลุง ในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่

ภาพ: เจ้าภัทรา ณ เชียงใหม่

เจ้าภัทรา ณ เชียงใหม่

เจ้าภัทรา ณ ลำพูน เป็นธิดาองค์โตของเจ้าหญิงหล้า กับ เจ้าน้อยจิตตะ ณ ลำพูน เจ้าภัทรา สูติเมื่อ พ.ศ. 2443 ท่านมีเจ้าน้องร่วมเจ้าบิดา เจ้ามารดาเดียวกัน 1 องค์ คือ เจ้าโสภา (ญ)

ท่านสมรส กับ พลตรี เจ้าราชบุตรวงตวัน ณ เชียงใหม่ ซึ่งเป็นราชบุตรของพลตรี เจ้าแก้วนวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 9 กับแม่เจ้าจามรี ท่านให้กำเนิดธิดา 2 องค์ คือ

1. คุณหญิงเจ้าพงศ์แก้ว ณ ลำพูน (ณ เชียงใหม่)
2. คุณหญิงเจ้าระวีพันธุ์ สุจริตกุล (ณ เชียงใหม่)

ท่านถึงแก่มรณกรรม เมื่อ พ.ศ. 2489 ด้วยวัยเพียง 46 ปีเท่านั้น

หมายเหตุ: (ญ) หมายถึง หญิง

ภาพ: เจ้ารัฐธาทร ณ ลำพูน

เจ้ารัฐธาทร ณ ลำพูน

เจ้ารัฐธาทร ณ ลำพูน เป็นราชบุตรของพลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย) กับแม่เจ้าขานแก้ว ณ ลำพูน สูติเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2450 ณ คุ้มหลวงเก่า ตำบลในเวียง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

เมื่อเยาว์วัย ท่านศึกษาที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาท่านและเจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน ได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ และได้เดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2464 ขณะนั้นท่านมีอายุเพียง 12 - 13 ปีเท่านั้น ท่านเรียนสำเร็จวิชาการป่าไม้และได้ใช้ชีวิตอยู่ในประเทศอังกฤษจนถึงปี พ.ศ. 2474 จึงได้เดินทางกลับมา

ท่านทำงานครั้งแรกที่ บริษัท จังหวัด จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อขายพืชผลทางการเกษตร ต่อมาท่านได้ลาออกมาประกอบอาชีพส่วนตัวด้านป่าไม้ และพำนักอยู่ที่คุ้มของท่านในจังหวัดลำพูน จนถึงแก่อนิจกรรม

เจ้ารัฐธาทร มีบุตร และธิดา รวม 3 คน

กำเนิดจากหม่อมจันทร์แสง คือ

1. เจ้ารัตนา ณ ลำพูน

กำเนิดจากหม่อมสายใจ คือ

1. เจ้าสุธาทร ณ ลำพูน
2. เจ้าสุภัทรา อังกะสิทธิ์

เจ้ารัฐธาทรถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2497 สิริอายุรวมได้ 47 ปี

ที่มาของข้อมูล : เรียบเรียงจากคำบอกเล่าของ เจ้ารัตนา ณ ลำพูน

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้ารัฐธาทร ณ ลำพูน

ภาพ: เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน

เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน

เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน เป็นธิดาองค์โตของพลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 (องค์สุดท้าย) กับเจ้าหญิงขานแก้ว ธิดาของเจ้าบุรีรัตน์ (เจ้าน้อยพรหมเทพ) กับ เจ้าสุนา ณ ลำพูน เจ้าหญิงลำเจียก สูติเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2442 ที่คุ้มหลวงเก่า ถนนวังขวา จังหวัดลำพูน ท่านมีเจ้าพี่ เจ้าน้อง ดังนี้

1. เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน
2. เจ้าหญิงวรรณรา ณ ลำพูน
3. เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน
4. เจ้ารัฐธาทร ณ ลำพูน
5. เจ้าหญิงประกายคำ ทองใหญ่ ณ อยุธยา
6. เจ้าสุริยา ณ ลำพูน
7. เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน
8. เจ้าพัฒนา ณ ลำพูน

เมื่อเยาว์วัยได้เข้าศึกษาในโรงเรียนวิทยาคมในจังหวัดลำพูน เจ้าหญิงลำเจียกเป็นผู้ที่มีความสามารถอย่างยอดเยี่ยมในการทอผ้ายก ซึ่งแม้ในปัจจุบันนี้ก็ยังหาผู้ที่มีความสามารถทัดเทียมได้ยาก เพราะท่านมีพรพิเศษในการประดิษฐ์ลวดลายได้อย่างประณีตงดงาม และแปลกพิสดารกว่าผู้อื่น ลวดลายสวยงามอันเกิดจากสมองของท่านนี้ได้ตกอยู่กับบรรดาญาติ และพรรคพวกของท่านที่ทำอาชีพแนวเดียวกันจนกระทั่งทุกวันนี้ ชื่อเสียงของท่านจึงเป็นที่ลือเลื่อง และยอมรับนับถือกันเรื่อยมา

หลังจากที่ได้สมรสกับหม่อมเจ้าเกียรติประวัติ เกษมสันต์ โอรสของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์ และเป็นพระนัดดาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2472 และมีธิดา 1 คน คือ ม.ร.ว. หญิง ภาณีพิจิตร ชุณหะมาน แล้ว หลายปีต่อมา เจ้าหญิงลำเจียกได้กลับไปอยู่ยังจังหวัดลำพูนบ้านเกิด และได้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทอผ้าขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และได้ประกอบอาชีพส่วนตัวนี้เรื่อยมาจนถึงบั้นปลายของชีวิต

เจ้าหญิงลำเจียกเป็นผู้ที่ฝักใฝ่ในพระบวรพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ได้มีศรัทธาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร และทำบุญกุศลเสมอเป็นเนืองนิตย์ มีใจเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี จนปรากฏว่าเป็นที่เคารพรักใคร่ของบุคคลทั่วไป

เจ้าหญิงลำเจียกเริ่มป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ครั้นถึงปี พ.ศ. 2501 เส้นโลหิตฝอยแตกจนกลายเป็นอัมพาต ตลอดเวลาได้รับการรักษาพยาบาลจากแพทย์อย่างใกล้ชิด แต่อาการยังคงทรงอยู่เรื่อยมา จนในที่สุดได้ถึงแก่อนิจกรรมอย่างสงบเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2503 สิริรวมอายุได้ 61 ปี

ที่มาของข้อมูล: หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2507

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน

ภาพ: เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

พณฯ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

อดีตรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงมหาดไทย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน เป็นราชบุตรของพลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10 กับแม่เจ้าแขกแก้ว ณ ลำพูน

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน สูติเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2454 เวลา 12.00 น. ตรงกับวันจันทร์ ปีกุล ณ คุ้มหลวงเก่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ครั้นเติบใหญ่ขึ้น เจ้าบิดาได้จัดจ้างครูฝรั่งชาวอเมริกันมาสอนภาษาอังกฤษในคุ้มหลวง ซึ่งสมัยนั้นเรียกชื่อกันว่า "มิสเตอร์สามวิ้น" จนพอรู้ภาษาอังกฤษได้บ้างแล้ว ก็ได้ส่งเข้าศึกษาเล่าเรียนที่โรงเรียนจักรคำคณาทร ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดลำพูน

เมื่ออายุได้ 12 ปี เจ้าบิดากับเจ้ามารดาก็ได้ส่งเข้าไปศึกษาในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่นั้นมาตรงกับ พ.ศ. 2466 โดยให้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนวชิราวุธ อันเป็นโรงเรียนของเจ้านายเชื้อพระวงศ์และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในสมัยนั้น และได้เข้าศึกษาต่อเพื่อเรียนภาษาให้ดียิ่งขึ้นที่โรงเรียนอัสสัมชัญ ต่อจากนั้นก็ได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สอบไล่ได้มัธยมปีที่ 8 ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จึงนับได้ว่าเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เป็นศิษย์เก่าถึง 4 โรงเรียนด้วยกัน

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ได้เข้าเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งในสมัยนั้น มี ฯพณฯ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ประสาทการในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ท่านสอบได้เป็น "ธรรมศาสตร์บัณฑิต" จากมหาวิทยาลัยแห่งนี้เมื่อ พ.ศ. 2479 และได้กลับมาเป็นทนายความอยู่นครลำพูนอยู่พักหนึ่ง

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน สนใจในการบ้านการเมืองมากที่สุดคนหนึ่ง และมีความมุ่งมานะปรารถนาที่จะรับใช้ประชาชนชาวนครลำพูน นับตั้งแต่เปลี่ยนการปกครองจากระบบราชาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 มาแล้ว และทั้ง พลตรี เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ผู้เป็นเจ้าบิดาก็มีความปรารถนาจะให้ราชบุตรคนนี้ของท่าน กระทำหน้าที่เป็นปากเสียงของชาวลำพูนอีกด้วย

ครั้นแล้วในปี พ.ศ. 2481 ประชาชนชาวนครลำพูนได้เลือกตั้งเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำพูน ด้วยคะแนนเลือกตั้งท่วมท้น ขณะนั้น เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน มีอายุได้ 27 ปีเท่านั้น นับว่าเป็นผู้แทนราษฎรหนุ่มในรัฐสภาคนหนึ่งในยุคนั้น

ตลอดเวลาที่เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ได้เอาใจใส่ในการที่รักษาผลประโยชน์ของชาวนครลำพูนเป็นที่ตั้ง และหมั่นทำนุบำรุงการศึกษา การพระพุทธศาสนา การคมนาคม การเหมืองฝาย การสาธารณสุข ทำให้ทุกอย่างในนครลำพูนในสมัยนั้นก้าวหน้าไปมาก เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน มิได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่กอบโกยผลประโยชน์อันใดเข้ามาสู่ตน ให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของท่านเลย

ในขณะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่นั้น ก็เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 และเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ก็ยังคงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ และเป็นฝ่ายกลาง ซึ่งรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นใหญ่

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง มีการประกาศสันติภาพ รัฐบาลของ ฯพณฯ นายควง อภัยวงศ์ ได้ยื่นใบลาออกเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2488 ได้ว่างรัฐบาลจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2488 จึงประกาศตั้ง ฯพณฯ นายทวี บุณยเกตุ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้รับความไว้วางใจในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.

2488 เป็นรัฐบาลชุดที่ 13 และคณะรัฐบาลชุดนี้ได้ลาออกในวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2488 และในโอกาสนี้ ได้ประกาศตั้ง ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (หัวหน้าเสรีไทยภายนอกประเทศ) เป็นนายกรัฐมนตรีในวันนั้น

รัฐบาลที่เข้าบริหารประเทศครั้งนี้เป็นชุดที่ 14 ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้เสนอรายนามคณะรัฐมนตรีต่อสภาแห่งชาติ และได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรเป็นเอกฉันท์ ในวันพุธที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2488 คณะรัฐบาลชุดนี้ประกอบด้วยรัฐมนตรี ดังนี้

1. พล.ต.อ. หลวงอดุลย์เดชจรัส (เสรีไทย) เป็นรองนายกรัฐมนตรี และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
2. พล.ท. หลวงสินาดโยธารักษ์ (ส.ส. 2) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
3. ฯพณฯ นายดิเรก ชัยนาม (ส.ส. 2 เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
4. ฯพณฯ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (ส.ส. 2 เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
5. ฯพณฯ พระยาอรรถการีนิพนธ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการเกษตราธิการ
6. ฯพณฯ ม.ล. อุดมสนิทวงศ์ (ส.ส. 2) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
7. ฯพณฯ นายสพรั่ง เทพหัสดินทร์ (ส.ส. 2) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
8. ฯพณฯ นายทวี บุณเกต (ส.ส. 2 เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
9. ฯพณฯ พระยานลราชสุวัจน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
10. ฯพณฯ พระดีรณสารวิศวกรรม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

11. ฯพณฯ นายประจวบ บุนนาค (ส.ส. 2) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

12. นายทวี ตะเวทีกุล (เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

13. เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน (ส.ส. นครลำพูน) เป็นรัฐมนตรี (ภายหลังได้ฟอร์มตัวเป็นรัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวงมหาดไทย)

14. นายสงวน ตุลารักษ์ (เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

15. นายวิจิตร ลุลิตานนท์ (เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

16. นายเตียง ศิริขันธ์ (ส.ส. สกลนคร เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

17. นายทอง กันทาธรรม (ส.ส. แพร่ เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

18. นายพึ่ง ศรีจันทร์ (ส.ส. อุตรดิตถ์ เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

19. นายจำลอง ดาวเรือง (ส.ส. มหาสารคาม เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

20. นายจรูญ สืบแสง (ส.ส. 2 เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

21. พระสุทธิอรรถนฤมล เป็นรัฐมนตรี

22. นายชิต เวชประสิทธิ์ (ส.ส. ภูเก็ต เสรีไทย) เป็นรัฐมนตรี

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในรัฐบาลชุดนี้ ที่ร่วมมือร่วมใจกับ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ในการบริหารงานของประเทศในด้านการปกครองประเทศ และให้ยุบสภาผู้แทนราษฎร และในวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2488 รัฐบาล ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร อ้างเหตุสมาชิกสภาเป็นฝ่ายเผด็จการและเหินห่างจากเจตนารมณ์ประชาชน เพราะมีการขยายอายุสภาในระหว่างสงคราม ในคืนที่ประกาศกฤษฎีกายุบสภานั่นเอง ก็ได้ประกาศแต่งตั้ง

นายถวิล อุดล (ส.ส. ร้อยเอ็ด) เป็นรัฐมนตรี พร้อมกับแต่งตั้ง นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (ส.ส. อุบล) เป็นรัฐมนตรี

มีนักการเมืองในยุคโน้นหลายคนพากันกล่าวถึง เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูนว่า *"เจ้าวรทัศน์ เป็นคนดีที่น่าสรรเสริญ มีความรู้รอบตัว เขาช่ำชองงานทุกชนิด มีความเฉลียวฉลาด และมีอารมณ์ขบขันในทางวาทะศิลปะ อัธยาศัยดี และมีความเที่ยงธรรมไม่เอนเอียง เป็นคนรักเกียรติ และซื่อตรงต่อตัวเองและประชาชน"*

เจ้าวรทัศน์ เป็นคนมีใจเยือกเย็น ไม่ตื่นเต้น ลักษณะต่าง ๆ ของเจ้าวรทัศน์ดังกล่าวแล้ว เชิดชูฐานะให้เด่นในสภาแทบทุกครั้ง และแม้พรรคการเมืองใด หรือใครเป็นรัฐบาล เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ก็มีโอกาสสังสรรค์ได้ทุกคณะ ไม่แสดงตนเป็นปรปักษ์กับใครทั้งสิ้น ตลอดเวลาครุ่นคิดแต่ประโยชน์ของราษฎรชาวนครลำพูนเป็นที่ตั้ง อะไรบ้างที่เป็นประโยชน์สุขแก่ชาวนครลำพูนแล้ว เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ไม่เคยละโอกาสอันงดงามนี้ให้ผ่านไปโดยไม่สนใจนำเก็บมาคิดเป็นอันขาด ถ้าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เป็นเจ้านายในราชวงศ์ฝ่ายเหนือที่ไม่ถือตัว ไม่ชอบทำตัวเป็นเจ้าใหญ่นายโต ท่านเป็นเจ้านายผู้สูงศักดิ์ พรั่งพร้อมไปด้วยเกียรติยศ ชื่อเสียง และทรัพย์สมบัติ เพราะฉะนั้นในการที่ท่านได้รับเลือกเข้าไปเป็น ส.ส. ก็ดี เป็นรัฐมนตรีก็ดี ท่านมิได้ฉวยโอกาสอันนี้ไปประกอบกรรมอันไม่ดีงามขึ้นแก่วงศ์ตระกูลของท่าน

ในด้านอัธยาศัยใจคอส่วนตัว เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เป็นคนใจเย็น อ่อนหวาน ละมุนละไม และไม่ถือตัวกับราษฎรทุก ๆ ชั้น ชอบสมาคมกับราษฎรทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นคนชั้นไหนเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เข้าได้ทั้งสิ้น และไม่เพียงแต่คบหาสมาคมได้เท่านั้น เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ยังเป็นคนที่ชนะใจ

ภาพ: เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

บุคคลเหล่านี้อีกด้วย และการคบหาสมาคมกับราษฎร ผู้ยากจนทั้งหลายนี้ มิใช่เป็นการเสแสร้งแกล้งทำแต่ประการใด เกิดจากน้ำใจอันแท้จริงของเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน โดยตรง โดยเฉพาะกับชาวนครลำพูนด้วยแล้ว ท่านให้ความรัก และสนิทสนมเป็นพิเศษ ทั้งนี้ ได้มีผู้ถามท่านว่า ทำไมจึงชอบสนิทสนมกับราษฎรอย่างใกล้ชิดเหลือเกิน เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ได้กล่าวตอบว่า *"ชาวนครลำพูนทุก ๆ คน ผมถือว่าเป็นญาติสนิทสนมของผม แม้ผมจะไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎร ผมก็ต้องเอาใจใส่เพราะบรรพบุรุษของพวกเขาทุกคนได้เคยร่วมรบ ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ป้องกันบ้านเมืองมากับ ปู่ ย่า ตา ยาย ของผมในสมรภูมิมาแล้วหลายชั่วอายุคน ผมจำเป็นอยู่เองต้องคอยดูแล เอาใจใส่พวกเขาทุก ๆ คน ดั่งเช่นเจ้าปู่เจ้าพ่อของผมเคยเอาใจใส่เขามาแต่อดีต"*

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เป็นนักการเมืองที่มีจิตใจสะอาด ไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างรางวัล และเงินไม่สามารถจะซื้อตัวซื้อจิตใจเจ้าวรทัศน์ได้ ตลอดการเป็นผู้แทนราษฎรของท่าน สิ่งใดที่ท่านไม่เห็นด้วย ท่านจะไม่ยอมตกลงใจด้วยเป็นอันขาด และเงินก็ไม่สามารถโน้มน้าวท่านให้เห็นด้วยกับเขาเหล่านั้น แม้แต่บางยุคบางสมัย ฝ่ายตรงข้ามกับท่านพยายามจะดึงท่านให้เข้าร่วมคณะรัฐบาลด้วย แต่ท่านก็ไม่เห็นด้วยและไม่ร่วมมือกับเขา

ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ไม่ยอมซื้อเสียงจากราษฎรเป็นอันขาด และการเลือกทุก ๆ ครั้ง เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ต้องเข้าไปเป็นผู้แทนราษฎรที่มีคะแนนนิยมใสสะอาด ไม่ยอมใช้เล่ห์เหลี่ยมและเพทุบายหลอกราษฎรโดยวิธีการใด ๆ ที่ไม่สะอาดเป็นอันขาด แม้บางครั้งบางสมัยจะพ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง เพราะกลวิธีการของฝ่ายตรงกันข้าม ทั้งที่ท่านมีเงินตราพอจะแก้สถานการณ์ให้กลับคืนคงและประสบชัยชนะ แต่ท่านมิได้กระทำ

เมื่อ พ.ศ. 2481 - 2482 ในสมัยที่ท่านเป็นผู้แทนราษฎรใหม่ ๆ ท่านได้สนใจในการกสิกรรม และเลี้ยงสัตว์มาก ประเภทสัตว์ปีกที่ท่านสนใจมากที่สุดคือ "ไก่" พันธุ์ต่าง ๆ ในสมัยนั้นเมืองไทยกำลังนิยมทำสวน และเลี้ยงสัตว์มาก เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน สนใจในการเลี้ยงไก่มาก ได้ซื้อไข่ไก่ "บัฟออปิงตัน" สีทอง ฟองละ 10 บาท จำนวนตั้ง 10 ฟองไปฟัก และภายหลังซื้อไก่พันธุ์ "บลูออปิงตัน" ชุดละ 500 บาทไปเลี้ยง ท่านยังได้สั่งลูกไก่พันธุ์บาพลีมัธร็อค ไวท์ร็อค โรสไอแลนด์ เร็ด ออสตาหลอน นิวแฮมเชียร์ เล็กฮอนขาว เล็กฮอนดำ จากประเทศอังกฤษ และไก่พันธุ์นาโกย่า จากประเทศญี่ปุ่น ไปเลี้ยงที่คุ้มของท่าน นอกจากนี้ท่านยังชอบเลี้ยงไก่ชนพันธุ์ดี ๆ รวมไปถึงไก่ชนพันธุ์ไทย เช่น ไก่อู ซึ่งมีอยู่ในคุ้มของท่านเป็นจำนวนมาก เพราะท่านถือว่าเป็นงานอดิเรกที่ท่านชอบมากที่สุด แม้แต่ในบั้นปลายชีวิตของท่าน ท่านก็ยังคงมีไก่ พันธ์ต่าง ๆ เลี้ยงอยู่ในคุ้มเป็นจำนวนมาก รวมถึงไก่ชนพันธุ์ไทย ไก่งวง และไก่น่ารัก เช่น ไก่แจ้ ด้วย

ในด้านเพื่อนฝูงของเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูนในขณะนั้น เป็นบุคคลสำคัญในวงราชการ งานเมืองของประเทศชาติมากมายเหลือเกิน แทบจะว่ามีอยู่ทุกกระทรวงทบวงกรมทีเดียว และตลอดเวลาแห่งการคบหาสมาคม เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน มีแต่การเสียสละต่อเพื่อนฝูง ไม่เอาเปรียบเพื่อนในแง่หนึ่งแง่ใดทั้งสิ้น ทุกอย่างให้เป็นไปตามธรรมชาติ ตามกฎหมาย และศีลธรรม เพื่อนฝูงคนใดยากจนบากหน้าเข้ามาหา เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ไม่เคยให้ความผิดหวังกลับไปเลย ช่วยได้ไม่มากก็น้อย เมื่อเวลาราษฎรได้รับความเดือดร้อนเข้ามาปรึกษาหารือ ท่านมิได้บ่ายเบี่ยงหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธแต่อย่างใดทั้งสิ้น ไม่ว่าท่านจะเป็น ส.ส. หรือจะอยู่ตามปกติ

ท่านเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ในการปรับปรุงและช่วยในการวิวัฒนาการโรงเรียนจักรคำคณาทรในครั้งกระโน้น หลายกรณีถึงกับลงทุนพารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการมาพักที่คุ้มของท่านเอง เพื่อเร่งรัดให้งานรวดเร็วเข้า ตามความปรารถนาของชาวนครลำพูนในครั้งนั้น

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ได้รับเลือกตั้งจากราษฎรจังหวัดลำพูน ให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. 2500 และในชั่วระยะอันสั้นไม่ถึง 8 เดือน เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ได้ทำการงานในหน้าที่ดังนี้ คือ

1. คัดค้านการทำป่าไม้เชื่อนยันฮี ซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้พ่อค้าคนหนึ่งทำไม้บริเวณน้ำท่วมเขื่อนยันฮี ในราคาเพียง 70 ล้านบาท ซึ่งความจริงไม้รายนี้ราคาถึง 1,000 ล้านบาทเศษ ตามคำแถลงการณ์ของอธิบดีกรมป่าไม้

2. ได้ช่วยราษฎรที่ถูกปรับในการซื้อขายวัวควาย โดยไม่ปิดอากรแสตมป์ และไม่มีทะเบียนลูกคอก ได้ลดค่าปรับลงครึ่งหนึ่ง เป็นจำนวนถึงพันรายเศษ

3. ได้ช่วยดำเนินการให้ราคากระเทียมซึ่งตกต่ำในขณะเลือกตั้งผู้แทนครั้งก่อน ให้มีราคาดีขึ้นกว่าเดิม และป้องกันมิให้กระเทียมต่างประเทศเข้ามาตีตลาดกระเทียมไทย เป็นต้น

4. ได้ติดต่อรัฐบาลจนโรงเรียนเมธีวุฒิกร ได้รับรองวิทยฐานะการศึกษาเท่าเทียมโรงเรียนรัฐบาล

5. สร้างถนนจากอำเภอลี้ผ่านตำบลนาทรายถึงก้อ ถนนจากอำเภอลี้ถึงบ้านปวง ถนนจากแม่ปอกถึงตะเคียนปม และถนนจากแม่เลยถึงทุ่งหัวช้าง โดยได้รับเงินสนับสนุนจากบริษัทป่าไม้ประจำจังหวัดลำพูน จำกัด เป็นจำนวนเงิน 51,000 บาท (ห้าหมื่นหนึ่งพันบาทถ้วน)

นอกจากนี้เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ยังมีโครงการวางไว้ดังนี้ คือ

- มีโครงการสร้างเหมืองว่ายฟ้า ตั้งแต่ตำบลห้วยยาง, มะเชือแจ้, สันป่าสัก, เหมืองจี้, ม่วงน้อย, แม่แรง, แม่ตุ้ม, น้ำดิบไปทะลุตำบลวังผาง ซึ่งจะช่วยการทำนาในอำเภอเมืองได้แปดหมื่นไร่, อำเภอป่าซางได้สี่หมื่นไร่ แต่จะต้องได้งบประมาณ 7 ล้านบาท จึงจะสำเร็จ ถ้าโครงการน้ำสำเร็จ ชาวนครลำพูนจะเพิ่มพูนรายได้อีกมหาศาล ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น
- สร้างสะพานท่าขาม เป็นสะพานคอนกรีต (งบประมาณ 2 ล้านบาท)
- สร้างโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดลำพูนใหม่ เพิ่มเติมอาคารเรียนและก่อสร้างหลายอย่าง (เป็นเงินงบประมาณห้าแสนบาท)
- สร้างถนนตั้งแต่สันห้างเสือ ตำบลมะกอก ถึงท่าลี่ ทะลุไปถึงหน้าอำเภอบ้านโฮ่ง (งบประมาณแปดแสนบาท)
- สร้างสะพานป่าพลูถึงทางหลวง (เป็นเงินสามแสนบาท)

ในบั้นปลายชีวิตและครั้งหลัง เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจและยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ก็ได้รับใช้ชาติบ้านเมืองในบ้านเมืองของท่านเอง โดยความเห็นชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้แต่งตั้งเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล เมืองลำพูน และสมาชิกสภาจังหวัดลำพูน เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ก็ได้ปฏิบัติตนเข้ากับคณะสมาชิกกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดียิ่ง ไม่ได้แสดงตนว่าเคยเป็นรัฐมนตรีมาก่อนเลย

บางครั้งในขั้นแรกเริ่มป่วยใหม่ ๆ พอจะไปประชุมได้ก็ไม่ยอมขาดการประชุมสักนัดเดียว ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ตราบจนกระทั่งล้มป่วยลง ไม่สามารถจะไปได้ จึงจะลาการประชุม

ชีวิตของเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน มีมิตรที่รักใคร่นับถือมากกว่าผู้ที่ประสงค์ร้าย ทั้งนี้ เพราะตลอดเวลาจะพบเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ทุก ๆ ครั้ง มีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใสและเจรจาละมุนละม่อมอยู่ตลอดเวลา ไม่เคยรุนแรงกับผู้ใดทั้งสิ้น

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ได้สมรสกับ นางสาวเทวี วัฒนะทัสสี ในขณะที่เป็น ส.ส. จังหวัดลำพูน โดยมีพลตรี เจ้าจักรคำขจรศักดิ์และแม่เจ้าแขกแก้ว เป็นเจ้าภาพ ณ คุ้มหลวงนครลำพูน มีบุตรธิดาคือ

1. เจ้าวรเทวี (ณ ลำพูน) ชลวณิช
2. เจ้าวีระทัศน์ ณ ลำพูน

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ได้เริ่มป่วยมาตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2507 เป็นลำดับมา โดยไม่มีอาการอย่างใดแสดงว่าโรคร้ายจะคุกคามจนสิ้นชีวิตในครั้งนี้ ตราบจนกระทั่งเริ่มป่วยหนักด้วยสุขภาพไม่สมบูรณ์ และได้ถึงแก่อสัญกรรมด้วยโรคความดันโลหิตสูงเมื่อ วันศุกร์ที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2508 ณ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่

อดีตนายกรัฐมนตรี อดีตรองนายกรัฐมนตรี และบุคคลชั้นนำแห่งประเทศไทย และบรรดาญาติมิตรสหาย ได้โทรเลขแสดงความเสียใจมายังครอบครัวเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ดังสำเนาโทรเลขที่ได้ลงไว้เป็นอนุสรณ์ดังนี้

- สำเนาโทรเลขของ ฯพณฯ นายควง อภัยวงศ์
  อดีตนายกรัฐมนตรี

"กระผมและภรรยาพร้อมด้วยครอบครัว
ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง
ที่เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ได้มาด่วนสิ้นชีพตักษัย"
ควง อภัยวงศ์

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

◆ สำเนาโทรเลขของ ฯพณฯ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรี

"ขอแสดงความเสียใจ ช่วยได้อย่างไรบอก"

เสนีย์

◆ สำเนาโทรเลขของ ฯพณฯ พันเอก นายวรการบัญชา อดีตรองนายกรัฐมนตรี

"ผมตกใจมาก เมื่อได้รับข่าวมรณกรรมของเจ้าวรทัศน์ ด้วยไม่เคยนึกถึง ความเจ็บป่วยมาก่อนเลย ผมและภริยา ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ในความสูญเสียครั้งนี้ และโปรดกราบเรียนเจ้าน้าแขก และบรรดาญาติ ด้วยมีสิ่งใดพอรับใช้ได้โปรดอย่าเกรงใจ"

พันเอก นายวรการบัญชา

◆ สำเนาโทรเลขของนายพลตำรวจโท เยื้อนประภาวัต ผู้บัญชาการศึกษากรมตำรวจ เพื่อนรักสนิทคนหนึ่งของเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน

"ผมได้ทราบข่าวมรณกรรมของเจ้าวรทัศน์ ด้วยความเศร้าสลดใจยิ่ง ขอแสดงความเสียใจ มายังคุณด้วยความจริงใจ"

พล ต.ท. เยื้อน ประภาวัต

◆ สำเนาโทรเลขของคุณอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล รองอธิบดีกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย เพื่อนรักอีกคนหนึ่ง

"ผมขอแสดงความเสียใจ ในการมรณกรรมของเจ้าวรทัศน์ อย่างสุดซึ้ง"

อรรถ วิสูตรโยธาภิบาล

◆ สำเนาโทรเลขของนายพลตำรวจตรี พจน์ เภกะนันท์ ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล กรมตำรวจ เพื่อนรักสนิทคนหนึ่ง

"กระผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ในมรณกรรมของ

เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ซึ่งเป็นเพื่อนรัก"

พล ต.ท. พจน์ เภกะนันท์

◆ สำเนาโทรเลขของ พ.ต. อินสอน ณ ลำพูน นายแพทย์แห่งค่ายสุรศักดิ์มนตรี

"ขอแสดงความเสียใจในการสูญเสียเจ้าพี่"

อินสอน - ไพบูลย์ ณ ลำพูน

- สำเนาโทรเลขของคุณสุข แสนโกสิก

"ผมขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ที่เจ้าวรทัศน์ ถึงแก่อสัญกรรม"

สุข แสนโกสิก - สุโขทัย

- สำเนาโทรเลขของคุณนิคม คำนวนมาสก

"ผมรู้สึกเศร้าสลดใจ ในการอสัญกรรมของเจ้าวรทัศน์"

นิคม คำนวนมาสก

ที่มาของข้อมูล: หนังสือ "วรทัศน์อนุสรณ์" และหนังสือ "วรทัศน์รำลึก" หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2508

ภาพ: เจ้าสุริยา ณ ลำพูน

เจ้าสุริยา ณ ลำพูน

เจ้าสุริยา ณ ลำพูน เป็นราชบุตรของ พลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 กับหม่อมแว่นแก้ว สูติเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2452 ณ บ้านเลขที่ 156 ถนนรถแก้ว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การศึกษา

- พ.ศ. 2471 จบชั้นมัธยมปีที่ 8 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
- ปริญญาตรีนิติศาสตร์บัณฑิต
- พ.ศ. 2475 สอบได้เนติบัณฑิตจากโรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม (ก่อนตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

รับราชการ

- 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2477 ตำแหน่งแพ่ง จังหวัดลำปาง
- 1 มกราคม พ.ศ. 2478 อัยการผู้ช่วยจังหวัดลำปาง
- 1 มกราคม พ.ศ. 2479 อัยการผู้ช่วยชั้นตรี จังหวัลำปาง
- 1 มีนาคม พ.ศ. 2481 ข้าราชการพลเรือนชั้นโท

- 6 เมษายน พ.ศ. 2481 อัยการประจำกองคดี
- 15 เมษายน พ.ศ. 2481 อัยการจังหวัดตากชั้นโท
- อัยการจังหวัดน่าน
- อัยการจังหวัดลานช้าง
- อัยการจังหวัดอุตรดิตถ์
- อัยการประจำกรมอัยการ กรุงเทพฯ

ต่อมาท่านได้ลาออกจากราชการมาประกอบอาชีพส่วนตัว และพำนักอยู่ที่บ้านเกิดของท่าน (จังหวัดลำพูน) จนถึงแก่อนิจกรรม

ชีวิตครอบครัว

ท่านมีบุตร ธิดา 5 คน ดังนี้

บุตร ธิดา กำเนิดจากหม่อมคำป้อ คือ

1. เจ้าพิสมัยมาลี ณ ลำพูน
2. เจ้านพมณีศรี ณ ลำพูน
3. เจ้าสุธี ณ ลำพูน
4. เจ้าสุมาลี วงศ์ปราชญ์

บุตรกำเนิดจากหม่อมบัวเกี๋ยง คือ

1. เจ้าวัชรี ณ ลำพูน

เจ้าสุริยา ณ ลำพูน ป่วยเป็นโรคเบาหวาน และถึงแก่อนิจกรรมด้วยหัวใจวาย เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2511 รวมสิริอายุได้ 57 ปี

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าสุริยา ณ ลำพูน

ที่มาของข้อมูล: เอกสารข้อเขียนของทายาท - เจ้านพมณีศรี ณ ลำพูน

ภาพ: เจ้าริสดา ณ เชียงใหม่

เจ้าริสดา ณ เชียงใหม่

เจ้าริสดา ณ เชียงใหม่ เป็นธิดาของเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์นครลำพูน (เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่) กับเจ้าหญิงหล้า ณ ลำพูน ท่านเกิดเมื่อ พ.ศ. 2463

ท่านมีเจ้าพี่ เจ้าน้อง ร่วมเจ้าบิดา เจ้ามารดาเดียวกัน 9 คน คือ

1. เจ้ารวงคำ (ญ) ณ เชียงใหม่
2. เจ้าสุรกัณฑร ณ เชียงใหม่
3. เจ้าวรดิษฐ์ ณ เชียงใหม่
4. เจ้าฤทธิวงศ์ ณ เชียงใหม่
5. เจ้าพงษ์สวัสดิ์ ณ เชียงใหม่
6. เจ้าสว่างสวัสด์ ณ เชียงใหม่
7. เจ้ารวงแก้ว (ญ) ณ เชียงใหม่
8. เจ้าริสดา (ญ) ณ เชียงใหม่
9. เจ้ามานุรัตน์ ณ เชียงใหม่

ท่านถึงแก่กรรม เมื่อ พ.ศ. 2488 ด้วยวัยเพียง 25 ปี เท่านั้น

หมายเหตุ: (ญ) หมายถึง หญิง

ภาพ: เจ้าหญิงหล้า ณ เชียงใหม่

เจ้าหญิงหล้า ณ เชียงใหม่

เจ้าหญิงหล้า เป็นธิดาองค์เล็กของเจ้าหลวงอินทยงยศโชติ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 9 กับแม่เจ้ารถแก้ว ท่านสมรสครั้งแรกกับเจ้าน้อยจิตตะ ณ ลำพูน บุตรของเจ้าหนานเลาคำ กับเจ้าหญิงสัมนุช ซึ่งเป็นธิดาของเจ้าหลวงเหมพินทุไพจิตร เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 8 กับแม่เจ้าเปาคำ มีธิดาด้วยกัน 2 คน คือ

1. เจ้าภัทรา ณ ลำพูน ต่อมาได้สมรสกับ พลตรี เจ้าราชบุตรวงศ์ตวัน ณ เชียงใหม่ ซึ่งเป็นราชบุตรของพลตรีเจ้าแก้วนวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ 9

2. เจ้าโสภา ณ ลำพูน ต่อมาได้สมรสกับเจ้าหนานบุญมี ตุงคนาคร บุตรของเจ้าราชภาติกวงศ์ (ดวงทิพย์ ตุงคนาคร) แห่งนครลำพูน กับหม่อมบัว บรรพบุรุษของเจ้าหนานบุญมีหนีภัยสงครามมาจากเมืองเชียงตุง อพยพเข้ามาพำนักในนครเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2348 เป็นต้นมา

เจ้าหญิงหล้า สมรสครั้งที่สองกับเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์ แห่งนครลำพูน (เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่) ซึ่งเป็นบุตรของเจ้าน้อยมหาวงศ์ ณ เชียงใหม่ และมีบุตรและธิดาด้วยกัน 9 คน คือ

1. เจ้ารวงคำ (ญ) ท่านได้สมรสกับพลตรี เจ้าราชบุตรวงตวัน ณ เชียงใหม่ หลังจากที่เจ้าภัทรา ถึงแก่อนิจกรรมแล้ว แต่ไม่มีบุตร ธิดาด้วยกัน ต่อมาท่านได้กลับมาพำนักที่บ้านของท่าน ที่จังหวัดลำพูน จนถึงแก่อนิจกรรม

2. เจ้าสุระกัณฑร
3. เจ้าวรดิษฐ์
4. เจ้าฤทธิวงศ์
5. เจ้าพงษ์สวัสดิ์
6. เจ้าสว่างสวัสดิ์
7. เจ้ารวงแก้ว (ญ)
8. เจ้าริสดา (ญ)
9. เจ้ามานุรัตน์

ภาพ: เจ้ารวงคำ ณ เชียงใหม่

หมายเหตุ: (ญ) หมายถึง หญิง

ภาพ: เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่ และ เจ้าหญิงหล้า ณ เชียงใหม่

ภาพ: เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่

เจ้ามหาวงศ์ ณ เชียงใหม่ และ เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่

เจ้าน้อยมหาวงศ์ ณ เชียงใหม่ แห่งบ้านสันทรายมหาวงศ์ ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรของเจ้าหนานไชยวงศ์ กับเจ้าหญิงฟองสมุทร ธิดาของเจ้าหลวงเศรษฐีคำฟั่น กับหม่อมตาเวย เจ้าหนานไชยวงศ์เป็นบุตรองค์โตของเจ้ามหาพรหม โอรสของเจ้าฟ้าชายสามจากเมืองเชียงตุง

เจ้าน้อยมหาวงศ์ มีเจ้าพี่ เจ้าน้อง ร่วมเจ้าบิดาและเจ้ามารดา ดังนี้

1. เจ้าน้อยมหาเทพ
2. เจ้าน้อยมหาวงศ์
3. เจ้าน้อยคำคง (เจ้าน้อยค่ำคน)
4. เจ้าจันทร์สม (ญ)
5. เจ้าเสารส (ญ)

เจ้าน้อยมหาวงศ์ ณ เชียงใหม่ มีบุตรและธิดา รวม 17 คน ดังนี้

1. เจ้าสามเณรโอ้ด
2. เจ้าน้อยศรีเมือง
3. เจ้าบัวเขียว (ญ)
4. เจ้าน้อยศรีวิชัย

5. เจ้ายอดเรือน (ญ)
6. เจ้าฟองแก้ว (ญ) สมรสกับเจ้าราชบุตรคำตื้อ ณ เชียงใหม่
7. เจ้าน้อยมรกต สมรสกับเจ้าหญิงบัวระวรรณ เชียงใหม่
8. เจ้าอุ้ย (ญ)
9. เจ้าน้อยบุญทวงศ์ สมรสกับ เจ้าช่ายแก้ว ธิดาของเจ้าทักษิณนิเกตน์ (เจ้ามหายศ ณ เชียงใหม่)
10. เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ท่านรับราชการในจังหวัดลำพูน และได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นไปจนได้เป็นเจ้าราชสัมพันธ์วงศ์นครลำพูน (เจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่) ท่านสมรสกับเจ้าหญิงหล้า ธิดาเจ้าหลวงอินทยงยศโชติ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 9 กับแม่เจ้ารถแก้ว ท่านมีบุตรและธิดา เกิดแต่เจ้าหญิงหล้า 9 คน ด้วยกัน
11. เจ้าบัวจันทร์ (ญ)
12. เจ้าแถม (ญ)
13. เจ้าจันทรา (ญ) สมรสกับ ร.ต. เจ้าอุตรการโกศล (เจ้าบุญสม ณ เชียงใหม่)
14. เจ้าน้อยพรหมจักร
15. เจ้าน้อยก่องจันทร์
16. เจ้าบัวคำ (ญ)
17. เจ้าอุษา (ญ)

หมายเหตุ: (ญ) หมายถึง หญิง

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้ามหาวงศ์ ณ เชียงใหม่ และเจ้าน้อยพุทธวงศ์ ณ เชียงใหม่

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าหญิงมุกดา ณ ลำพูน

เจ้าหญิงมุกดา ณ ลำพูน

เจ้าหญิงมุกดา เป็นธิดาองค์โตของเจ้าหลวงอินทยงยศโชติ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 9 กับแม่เจ้ารถแก้ว เจ้าหญิงมุกดาสมรสกับเจ้าราชภาคิไนยแห่งนครลำพูน (เจ้าเมืองไทย ณ ลำพูน) บุตรของเจ้าน้อยเพ็ชร ณ ลำพูน ซึ่งเป็นราชบุตรของเจ้าหลวงไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 6 กับหม่อมตุมมา

เจ้าหญิงมุกดา มีบุตรและธิดา รวม 2 คน คือ

1. เจ้าดรุณดารา (เจ้าน้อยดาวข้อน)
2. เจ้าแก้วประภา สมรสกับเจ้าจันทร์พงศ์ ณ เชียงใหม่ บุตรของเจ้าราชวงศ์ เลาแก้ว ณ เชียงใหม่ ซึ่งเป็นราชบุตรของเจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 8

ภาพ: เจ้าตุ้ย ธนัญชยานนท์

เจ้าตุ้ย ธนัญชยานนท์

เจ้าตุ้ย ธนัญชยานนท์ เกิดเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2411 ชีวิตช่วงแรกของท่าน ไม่มีท่านใดทราบ ชีวิตช่วงหลังเท่าที่ทราบก็คือ ท่านพักอาศัยอยู่ในคุ้มหลวงของเจ้าหลวงจักรคำฯ ไม่มีผู้ใดทราบว่าท่านทำหน้าที่อะไรในคุ้มหลวง ทราบเพียงว่าท่านเป็นญาติผู้ใหญ่คนหนึ่งของเจ้าหลวงจักรคำฯ ไม่ว่าใครก็ตามที่เข้าไปในคุ้มหลวง ไม่ว่าด้วยธุระอะไรก็ตาม ทุกคนจะเห็นภาพที่ชินตา ก็คือ จะเห็นหญิงชรานั่งตำหมากกวาดสายตามองดูผู้คนที่เดินผ่านเข้ามาและออกไป

เมื่อเจ้าหลวงจักรคำฯ ถึงแก่พิราลัยในปี พ.ศ. 2486 เจ้าตุ้ยได้ย้ายออกจากคุ้มหลวงมาพักอาศัยอยู่กับหม่อมยอดเรือน ซึ่งเป็นหม่อมคนสุดท้ายของเจ้าหลวงจักรคำฯ แต่ไม่มีบุตร ธิดา ด้วยกัน ที่บ้านที่ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หม่อมยอดเรือน ได้รับบ้านและที่ดินแปลงนี้จากเจ้าหลวงจักรคำฯ ในขณะที่เจ้าหลวงจักรคำฯ ยังมีชนม์ชีพอยู่ นอกจากนี้เจ้าหลวงจักรคำฯ ได้ประทานอนุญาตให้นายอินทนนท์ ตุงคนาคร น้องชายของหม่อมยอดเรือน ใช้นามสกุล "ณ ลำพูน" ได้ตามที่หม่อมยอดเรือนได้ขอท่าน ดังนั้นนายอินทนนท์ จึงได้เปลี่ยนมาใช้นามสกุล ณ ลำพูน ตั้งแต่นั้นมา

เจ้าตุ้ย ธนัญชยานนท์ ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2500 สิริอายุรวมได้ 89 ปี

ที่มาของข้อมูล: เรียบเรียงจากคำบอกเล่าของญาติสายสกุล ณ ลำพูน ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้าดรุณดารา ณ ลำพูน

เจ้าดรุณดารา ณ ลำพูน

เจ้าดรุณดารา ณ ลำพูน (เจ้าน้อยดาวซ้อน) เป็นบุตรของเจ้าราชภาคิไนยแห่งนครลำพูน (เจ้าเมืองไทย ณ ลำพูน) กับเจ้าหญิงมุกดา ธิดาเจ้าหลวงอินทยงยศโชติ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 9 ท่านเกิดเมื่อ พ.ศ. 2438 ท่านรับราชการเป็นนายอำเภอในจังหวัดลำปาง และต่อมาย้ายไปจังหวัดน่าน ท่านสมรสกับหลานสาวเจ้าผู้ครองนครลำปาง แต่ไม่มีบุตร ธิดา ด้วยกัน

ท่านมีบุตรและธิดา ที่กำเนิดจากหม่อมอื่น ๆ ดังนี้

1. เจ้าลูนแก้ว
2. เจ้าลูนคำ
3. เจ้าลูนวรรณ
4. เจ้าแสงอรุณ
5. เจ้าวุฒิ
6. เจ้าจันทร์เพ็ญ
7. เจ้าศรีสุพรรณ
8. เจ้าบานชื่น
9. เจ้าไสว
10. เจ้าไพฑูรย์
11. เจ้าโยธิน
12. เจ้าสว่าง

ท่านถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2499 รวมสิริอายุได้ 61 ปี

เจ้ากาบแก้ว สุดันตรานนท์

เจ้ากาบแก้ว ณ ลำพูน เป็นธิดาของเจ้าน้อยเลาฦๅ ณ ลำพูน กับเจ้าคำป้อ ท่านเกิดเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2427 เจ้าน้อยเลาฦๅเป็นบุตรของเจ้ามหายศ ณ ลำพูน กับเจ้ากาบคำ เจ้ามหายศเป็นราชบุตรของเจ้าไชยลังกาพิศาลโสภาคคุณ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 6 ส่วนเจ้ากาบคำ เป็นธิดาของเจ้าน้อยไชยวงศ์ ซึ่งเป็นราชบุตรของเจ้าหลวงคำตัน เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 4

เจ้ากาบแก้ว ได้สมรสกับนายแพทย์รอด สุดันตรานนท์ ซึ่งต่อมาได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระพิจิตรโอสถ สาธารณสุขมณฑลพายัพ ท่านมีบุตร ธิดา รวม 4 คน ดังนี้

1. นายบุญเกิด สุดันตรานนท์ ภายหลังได้รับพระราชทานนามเป็นนายวรการบัญชา ท่านได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. เชียงราย ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2495 และเป็นรองนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี
2. นางสาวเฉลิม สมรสกับนายทองคำ บุษบรรณ
3. นางสาวฉลอง สมรสกับหลวงสารสิทธิประกาศ (พร อยู่หุ่น)
4. นางสาวฉลวย สมรสกับเจ้าคำปัน ณ ลำพูน บุตรเจ้าสีกุย ณ ลำพูน (ญ) กับเจ้าสมพมิตร ธนันชยานนท์ เดิมเจ้าคำปันใช้นามสกุล ธนันชยานนท์ ต่อมาเจ้าน้อยแสงเมือง ณ ลำพูน (หรือที่รู้จักกันอีกชื่อหนึ่ง คือ เจ้าน้อยสาย พี่ชายของเจ้าสีกุย) ได้จดทะเบียนรับเป็นบุตรบุญธรรม เจ้าคำปันจึงได้เปลี่ยนมาใช้นามสกุล ณ ลำพูน ตั้งแต่นั้นมา เมื่อเจ้าน้อยแสงเมือง

ถึงแก่กรรม เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน ราชบุตรของเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ ได้อุปการะส่งเสียให้เรียนหนังสือจนจบปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลังจากจบการศึกษาแล้ว เจ้าวรทัศน์ได้ฝากฝังให้ฝึกงานในสำนักงานทนายความ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

เจ้ากาบแก้ว ถึงแก่มรณกรรม เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 รวมสิริอายุได้ 88 ปี

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้ากาบแก้ว สุคันธรานนท์

เจ้ากุศลวงศ์ ณ ลำพูน

เจ้าน้อยกุศลวงศ์ ณ ลำพูน เป็นบุตรของเจ้าราชสัมพันธวงศ์ (เจ้าธรรมลังกา ณ เชียงใหม่) แห่งนครเชียงใหม่ กับเจ้าคำย่น ณ ลำพูน ท่านเกิดที่กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2433 แต่มาเติบโตในจังหวัดลำพูน ท่านได้รับราชการอยู่ในแผนกสรรพากรจังหวัดลำพูน ต่อมาได้เลื่อนตำแหน่งเป็นสมุหบัญชีการสำรวจ ภายหลังท่านลาออกจากราชการมาประกอบอาชีพค้าขายส่วนตัว

เจ้าน้อยกุศลวงศ์ นอกจากจะมีฝีมือในการช่างแล้ว ยังมีความรู้ทางกาพย์ กลอน กวี ทั้งภาษาเมืองเหนือ และภาษาไทย เจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10 ได้ประทานอนุญาตให้เจ้ากุศลวงศ์ใช้นามสกุล "ณ ลำพูน" ได้ ดังนั้นท่านจึงใช้นามสกุล "ณ ลำพูน" ตลอดมาจนถึงแก่กรรม

หลังจากท่านลาออกจากราชการแล้ว ท่านได้รับคำเชิญจากพวกยางเปียง บ้านห้วยหละ อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ให้ไปเป็นประมุขของพวกเขา ท่านจึงได้ย้ายไปปลูกบ้านอยู่ที่บ้านห้วยหละ อำเภอบ้านโฮ่ง และพำนักอยู่ที่นี่จนถึงแก่กรรม

เจ้าน้อยกุศลวงศ์ ได้สมรสกับเจ้าคิงคำ ณ เชียงใหม่ ธิดาเจ้าราชบุตร (คำตื้อ ณ เชียงใหม่) กับเจ้าฟองแก้ว เจ้าราชบุตรคำตื้อ ณ เชียงใหม่ เป็นบุตรของเจ้าอุปราช บุญทวงศ์ แห่งนครเชียงใหม่ ส่วนเจ้าฟองแก้ว เป็นธิดาของเจ้าน้อยมหาวงศ์ แห่งบ้านสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

เจ้ากุศลวงศ์ ถึงแก่กรรมเมื่อ วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2518 สิริรวมอายุได้ 85 ปี

เจ้าดิงคำ ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2530 สิริอายุรวม 93 ปี

เจ้าศรีแก้ว เป็นธิดาคนที่ 2 ของเจ้าราชบุตรคำตื้อ ณ เชียงใหม่ กับเจ้าฟองแก้ว ท่านถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2517 สิริอายุรวม 77 ปี

ภาพ: กู่บรรจุอัฐิเจ้ากุศลวงศ์ ณ ลำพูน

คำอธิบายเพิ่มเติม

1. การที่เรียกว่า **"แม่เจ้า"** นั้น เนื่องจากเป็นประเพณีมาแต่โบราณว่า เจ้าหญิงองค์ใดที่เป็นเอกภรรยาของเจ้าผู้ครองนครก็จะถูกเรียกและยกย่องให้เป็น **"แม่เจ้า"** อีกอย่างหนึ่ง ก็คือหญิงธรรมดาคนใดที่เป็น **"หม่อม"** ของเจ้าผู้ครองนคร ต่อมาบุตรชายของหญิงคนนั้นได้เป็นเจ้าผู้ครองนคร หญิงคนนั้นก็จะได้รับการยกย่องให้เป็น **"แม่เจ้า"** ไปด้วย

2. การที่เรียกเจ้านายฝ่ายเหนือที่เป็นผู้หญิงว่า **"เจ้าหญิง"** บ้าง **"เจ้า"** บ้างนั้น เนื่องจากเป็นประเพณีมาแต่โบราณว่า **"เจ้าหญิง"** จะใช้เรียกเฉพาะอรรคชายาและราชธิดาของเจ้าผู้ครองนครเท่านั้น ส่วนชายาและธิดาของเจ้าท่านอื่น ๆ จะถูกเรียกว่า **"เจ้า"**

3. การปกครองบ้านเมืองในล้านนา ในสมัยที่เป็นประเทศราชของราชอาณาจักรสยามประกอบด้วย **เจ้าผู้ครองนคร** และเจ้านายฝ่ายเหนือที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ อีก 4 ตำแหน่ง เรียกรวม ๆ กันว่า **"เจ้าขัน 5 ใบ"** ซึ่งมีหน้าที่ดูแลบ้านเมืองกันคนละด้าน ได้แก่

   1) **เจ้าอุปราช**
   2) **เจ้าราชวงศ์**
   3) **เจ้าราชบุตร**
   4) **เจ้าเมืองแก้ว** ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อตำแหน่งเป็น **"เจ้าบุรีรัตน์"** เมื่อ พ.ศ. 2399 ตรงกับปีมะโรง ศักราช 1218

เมื่อ พ.ศ. 2402 ตรงกับเดือน 12 แรม 12 ค่ำ ปีมะแม เอกศก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้พระราชทานตำแหน่งใหม่ 1 ตำแหน่ง คือ **"เจ้าราชภาคิไนย"** ผู้ได้รับตำแหน่งนี้คนแรก คือ เจ้าน้อยแผ่นฟ้า หลานของเจ้ากาวิละ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 1

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานตำแหน่งใหม่ให้ 3 ตำแหน่ง คือ **"เจ้าราชสัมพันธวงศ์" "เจ้าราชภาติกวงศ์"** และ **"เจ้าสุริยวงศ์"**

ดังนั้นในการเขียนชีวประวัติของท่านที่มีตำแหน่งข้างต้น จึงต้องเขียนวงเล็บพระนามเดิมหรือนามเดิมไว้ด้วย เพื่อให้รู้ว่าเป็นชีวประวัติของบุคคลใด

4. ชื่อของผู้ชายชาวล้านนาที่มีคำว่า **"หนาน"** นำหน้าชื่อ แสดงว่าบุคคลนั้นเคยอุปสมบทเป็นภิกษุมาแล้ว เช่น เจ้าหนานไชยวงศ์ เป็นต้น ส่วนชื่อของผู้ชายชาวล้านนา ที่มีคำว่า **"น้อย"** นำหน้าชื่อ แสดงว่าบุคคลนั้นเคยบวชเป็นสามเณรมาแล้ว เช่น เจ้าน้อยจักรคำ เป็นต้น

5. **"คุ้ม"** คือ ที่อยู่พักอาศัยของเจ้าผู้ครองนคร และเจ้านายฝ่ายเหนือในล้านนา

6. อัฐิของเจ้านายฝ่ายเหนือ ส่วนใหญ่จะเก็บไว้ในสถูปหรือเจดีย์หรือ **"กู่"** ในภาษาล้านนา

7. ในสมัยที่หัวเมืองล้านนาเป็นประเทศราชของกรุงสยาม เจ้าผู้ครองนครของทุกเมืองในล้านนา (เชียงใหม่, ลำพูน, ลำปาง, แพร่, น่าน) จะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมาให้พระเจ้าแผ่นดินสยาม ทุก 3 ปี เครื่องราชบรรณาการประกอบด้วย

1) ต้นไม้ทอง และต้นไม้เงิน ขนาดเท่ากัน 1 คู่

2) ไม้ซอนสัก

3) งาช้าง ฯลฯ

นอกจากเครื่องราชบรรณาการแล้ว เจ้าผู้ครองนครของทุกเมืองในล้านนาจะต้องส่ง "ส่วย" ให้แก่พระเจ้าแผ่นดินสยามทุกปี ส่วยนี้จะเป็นสิ่งของเป็นจำนวนที่แน่นอนทุกปี เช่น น้ำรัก ครั่ง ข้าว เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อกรุงเทพฯ มีงานราชพิธี หรือเมื่อมีการก่อสร้างพระราชวัง และวัด รัฐบาลจากกรุงเทพฯ ก็จะเกณฑ์สิ่งของต่าง ๆ จากหัวเมืองในล้านนาให้นำสิ่งของต่าง ๆ นั้นลงมาให้ที่กรุงเทพฯ จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ท่านได้จัดปฏิรูปการปกครอง โดยผนวกดินแดนล้านนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรสยาม และจัดให้มีข้าหลวงต่างพระเนตรพระกรรณไปปกครองหัวเมืองทางภาคเหนือทั้งหมด และค่อย ๆ ลดอำนาจของเจ้าผู้ครองนครลงทีละเล็กทีละน้อย ในที่สุดเมื่อ พ.ศ. 2442 ดินแดนล้านนาจึงได้รับการปฏิรูปการปกครองเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล **"มณฑลพายัพ"** นับว่าเป็นการยกเลิกฐานะหัวเมืองประเทศราชล้านนา และผนวกดินแดนล้านนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรสยาม

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้มีพระบรมราชโองการยกเลิกตำแหน่ง **"เจ้าผู้ครองนคร"** ทั่วประเทศ ท่านทรงกำหนดว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 เป็นต้นไป หากตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครเมืองใดว่างลงก็จะไม่โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอีก สำหรับเมืองใดที่มีเจ้าผู้ครองนครอยู่แล้วก็ให้อยู่ต่อไป แต่เมื่อพิราลัยแล้วก็จะไม่แต่งตั้งผู้ใดอีก ดังนั้นพลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ จึงเป็นเจ้าผู้ครองนครเป็นองค์สุดท้ายของล้านนา ท่านถึงแก่พิราลัยในปี พ.ศ. 2486 หลังจากประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองในปี พ.ศ. 2475 แล้ว จึงได้ยกเลิกระบบมณฑลเทศาภิบาล ในปี พ.ศ. 2476 หัวเมืองในล้านนาทั้งหมดจึงมีฐานะเป็น **"จังหวัด"** เช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ สืบต่อมาถึงปัจจุบัน

ดังนั้นราชบุตร และราชธิดาของเจ้าผู้ครองนคร และบุตร ธิดาของเจ้าขัน 5 ใบ จึงมีสิทธิสมบูรณ์ที่จะใช้คำนำหน้าชื่อของตนว่า "เจ้า" ต่อไปจนสิ้นสุดอายุขัย ตัวอย่างเช่น เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน (สูติเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2454) เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน (สูติเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2449) เป็นต้น

8. เครื่องยศเจ้าผู้ครองนครลำพูนในสมัยรัชกาลที่ 5

◆ ประคำทองคำ 108 เม็ด	1
◆ มาลาหุ้มกำมะหยี่ เกี้ยวทอง ประดับพลอย	1
◆ เสื้อทรงประพาสกำมะหยี่ขลิบทอง	1
◆ เสื้อเข้มขาบริ้วเล็ก	1
◆ เสื้อดอกใหญ่	1
◆ เสื้อญี่ปุ่น แพงจีนเจา	1
◆ ผ้านุ่งเข้มขาบช้ำดอก	1
◆ ผ้านุ่งยกทองอย่างแขก	1
◆ ผ้าลาย 7 ศอก อย่างนอก	2
◆ ผ้าเกี้ยวลาย	1
◆ ผ้าปูมเขมร	1
◆ ผ้าม่วงจีน	1
◆ แพรขาวห่ม - หงอนไก่เพลาะ	1

- แพรขาวห่ม - หลิน 1
- แพรขาวห่ม - ปักสี 1
- ส่านไทยปักทองแร่ง 1
- พานหมากทองคำ (กลม) เครื่องพร้อม 1
- คนโทน้ำทองคำ 1
- กระโถนน้ำทองคำ 1
- โต๊ะเงินท้าวช้าง คาว 1
- โต๊ะเงินท้าวช้าง หวาน 1
- กระบี่บั้งทอง 5 บั้ง 1
- หอกคอทองคำ 1 คู่
- ปืนคาบศิลาคร่ำเงิน 1
- ปืนคาบศิลาคอลาย 1
- สัปทนกำมะหยี่ปักทองแผ่ลวดเชิงชาย

9. เครื่องใช้ของพลตรีและมหาอำมาตย์โท เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ซึ่งได้มอบให้พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ปัจจุบันตั้งแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑ์จังหวัดลำพูน

ที่มาของข้อมูลข้อ 8. เครื่องยศเจ้าผู้ครองนคร: หนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ เจ้าพงศ์ธาดา ณ ลำพูน ท.จ., ต.ม., จ.ช. เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2538

เสื้อและมาลาหุ้มกำมะหยี่ ของเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ 10
ปัจจุบันตั้งแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดลำพูน

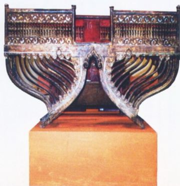

สัตตภัณฑ์ (เชิงเทียนสำหรับบูชาพระประธานในอุโบสถ) แม่เจ้ารถแก้วสร้างถวายพระประธานวัดพระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน เมื่อ พ.ศ. 2460 ปัจจุบันตั้งแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดลำพูน

สัปคับ/กูบ (ที่นั่งบนหลังช้าง) ของเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10 ปัจจุบันตั้งแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดลำพูน

กูบ (ที่นั่งบนหลังช้าง) ของเจ้าหลวงจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูน องค์ที่ 10
ปัจจุบันตั้งแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดลำพูน

ประมวลภาพวันงานทำบุญเนื่องในการบูรณะกู่ที่สุสานหลวงลำพูน
วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

16.00 น. ลงทะเบียน

17.00 น. พระภิกษุสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ รับสังฆทาน และบังสกุลอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว

15 4 '06

17.30 น. เดินเวียนซ้ายรอบกู่ 3 รอบ และสรงน้ำกู่บรรพบุรุษ

15 4 '06

15

18.00 น. สังสรรค์และร่วมรับประทานอาหารเย็น

สรุปรายได้และค่าใช้จ่ายในการบูรณะกู่
วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

รายนามผู้ร่วมสมทบทุนบูรณะกู่ฯ
บูรณะเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

ลำดับที่	รายชื่อ		จำนวนเงิน
1.	เจ้าหญิงประกายคำและครอบครัว		20,000.00
2.	คุณหญิงเจ้าระวีพันธุ์และครอบครัว	(ธิดาเจ้าภัทรา)	10,000.00
3.	ม.ร.ว. ภาณีพิจิตร	(ธิดาเจ้าหญิงลำเจียก)	50,000.00
4.	เจ้าวัฒนัน		10,000.00
5.	เจ้าวันทนีย์		10,000.00
6.	เจ้ากีรณา	(บุตรและธิดา เจ้าพงศ์ธาดา)	10,000.00
7.	เจ้าสารินี		10,000.00
8.	เจ้าวีรพงศ์		10,000.00
9.	เจ้ารัตนา		30,000.00
10.	เจ้าสุธาทร	(บุตรและธิดาเจ้ารัฐธาทร)	10,000.00
11.	เจ้าสุภัทรา		10,000.00
12.	เจ้านพมณีศรี		5,000.00
13.	เจ้าสุมาลี	(บุตรและธิดาเจ้าสุริยา)	
14.	เจ้าวัชรี		10,000.00
15.	เจ้าวรเทวี	(ธิดาเจ้าวรทัศน์)	50,000.00

ลำดับที่	รายชื่อ		จำนวนเงิน
16.	เจ้าพัฒน์พงษ์	(บุตรเจ้าพัฒนา)	10,000.00
17.	เจ้าวงจักร		10,000.00
18.	เจ้าศักดิ์ขจร		10,000.00
19.	เจ้าพวงทอง	(ธิดาเจ้าสว่างสวัสดิ์ หลานเจ้ารวงคำ)	50,000.00
20.	เจ้าจันทร์ฉาย		
21.	เจ้าอรวรรณ		
22.	เจ้าวิภาพรรณ		
23.	คุณแววมณี สรรศรี	(หลานเจ้ากาบแก้ว)	10,000.00
24.	ม.ร.ว. นุช สุจริตกุล	(ลูกสะใภ้คุณหญิงเจ้าระวีพันธุ์)	10,000.00
25.	คุณมงคล อัศวยุทธกุล	(เพื่อนเจ้ารัตนา)	30,000.00
26.	อ. ไพศาล จั่วทอง		500.00
27.	คุณลัดดาวัลย์		5,000.00
		รวมเงินที่ได้รับทั้งหมด	380,500.00

สรุปค่าใช้จ่ายในการบูรณะกู่ฯ
บูรณะเมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

ลำดับที่	รายการ		จำนวนเงิน
1.	ค่าแรง ค่าวัสดุในการบูรณะกู่	โดยเจ้ารัตนา	319,210.00
2.	ค่าสีทั้งหมด		50,000.00
3.	ค่าป้ายชื่อใหญ่ด้านหน้าและด้านหลัง		
4.	ค่าป้ายเล็กติดกู่ 7 ป้าย	โดยเจ้ากีรณา	4,200.00
		รวมทั้งหมด	373,410.00

หมายเหตุ

- เงินสมทบทุนการบูรณะส่วนที่เหลือ นำเข้าบัญชีส่วนกลาง (บัญชีตลาดสด) เพื่อใช้ในการบำรุงรักษาต่อไป

รายนามผู้สมทบทุนทำบุญวันบูรณะกู่ฯ
วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

ลำดับที่	รายชื่อ	จำนวนเงิน
1.	เจ้าหญิงประกายคำ และครอบครัว	2,000.00
2.	คณาจารย์โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน	1,000.00
3.	ครอบครัวเจ้ากาบแก้ว	500.00
4.	คุณหญิงเจ้าระวีพันธุ์ สุจริตกุล	500.00
5.	คุณเจ้าดารารัตน์ ณ ลำพูน	500.00
6.	เจ้าแสงอรุณ และเจ้าจันทร์เพ็ญ ณ ลำพูน	400.00
7.	เจ้าศรีสุพรรณ ณ ลำพูน และครอบครัว	240.00
8.	คุณยรรยงค์ เกื้อกุลวงศ์ และครอบครัว	200.00
9.	เจ้าโสภา ณ ลำพูน	100.00
	รวมทั้งหมด	5,440.00

ค่าใช้จ่ายในวันทำบุญบูรณะกู่ฯ
วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน
1.	ค่าเช่าและค่าขนย้ายเต็นท์และเก้าอี้	2,500.00
2.	ซองปัจจัยถวายพระ 7 ซอง	3,300.00
3.	พัดลมถวายสังฆทาน	2,340.00
4.	ผ้าสบงจีวร	676.00
5.	กระสวยดอกไม้	500.00
6.	ดอกไม้วางหน้ากู่ (โดยเจ้ากรีณา)	1,000.00
7.	น้ำดื่มในงาน	228.00
8.	ค่าน้ำแข็ง	40.00
	รวมค่าใช้จ่าย	10,584.00

ค่าอาหารจัดเลี้ยงมื้อเย็น
วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2549

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน
1.	ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	26,000.00

หมายเหตุ

- ค่าใช้จ่ายส่วนที่มากกว่ารายรับในวันทำบุญบูรณะกู่ฯ จ่ายโดยเจ้าวรเทวี และเจ้ารัตนา

วรเทวี (ณ ลำพูน) ชลวณิช

ประวัติส่วนตัว:

- เป็นธิดาของเจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน กับคุณเทวี วัฒนะทัสสี

การศึกษา:

- จบปริญญาโท บริหารธุรกิจ (MBA) จาก Oregon State University ประเทศสหรัฐอเมริกา

ครอบครัว:

- สมรสกับคุณวีระวัฒน์ ชลวณิช มีบุตรและธิดา 3 คน

การทำงาน:

- ปัจจุบันเป็นแม่บ้าน

